DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 50 · YIL 6 · MAYIS 2020 · 10 TL · KKTC: 16 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

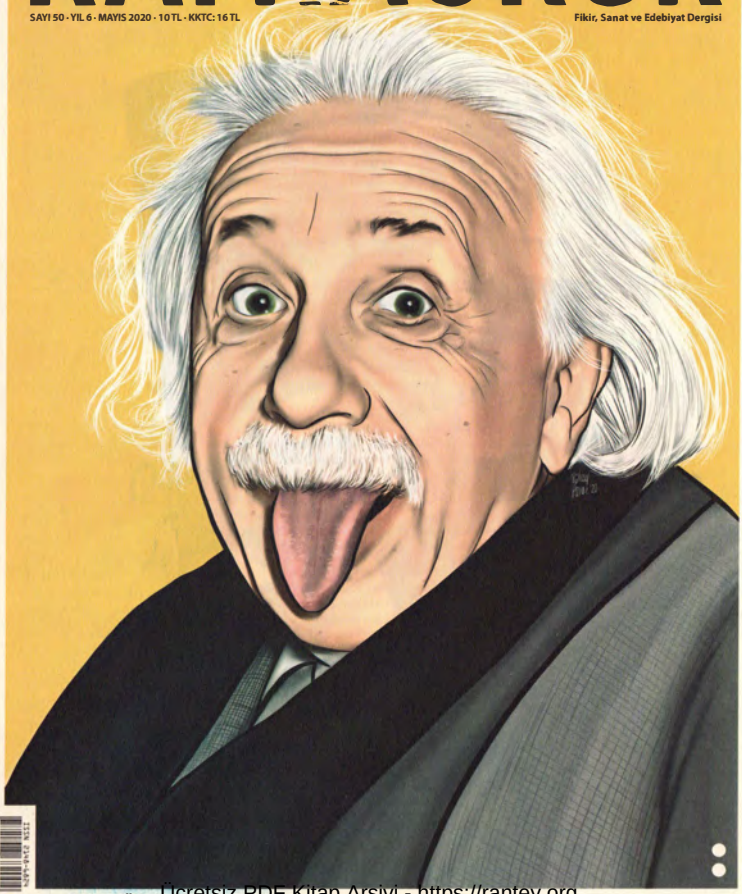

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Önyargıyı parçalamak atomu parçalamaktan daha zordur."

Albert Einstein

Mehmet Akif Üniversitesi

konu:

KAFKAOKUR
Fikir, Sanatve Edebiyat Dergisi
"...ben edebiyattan ibaretim."
FranzKafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 50 - 10 TL | KKTC: 16 TL
kafkaokur.com · konudukkan.com · instagram.com/kafkaokur · twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi: Kafka Okur Yayıncılık İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.
Genel Yayın Yönetmeni: Gökhan Demir · **Editör:** Merve Özdolap · **Kapak ve Sanat Yönetmeni:** Tülay Palaz
Sanat Yönetmeni: Yeliz Akın · **Yayın Danışmanı:** Baran Güzel · **Genel Koordinatör:** Eren Caner Polat
Saha Koordinatörü: Süleyman Özkara · **Konu Dükkân:** Aslı Coşkun Demir

Adres: Müeyyedzade Mah. Tatar Beyi Sok. No:24/B Beyoğlu, İstanbul
İletişim: editor@kafkaokur.com

ISSN: 2148-6824 **Yayın Türü:** Yerel, Süreli Yayın
Baskı: İleri Basım Matbaacılık Tel: (212) 454 35 10 Matbaa Sertifika No: 33316
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (216) 585 90 00

Yazarlar
Okan Çil · Soner Sert · Nazlı Başaran · Gonca Özmen · Deniz Barut · Kemal Varol · Hakan Bıçakcı
Nazlı Demet Uyanık · Cihat Duman · Cihan Talay · Ayla Burçin Kahraman · Anıl Mert Özsoy
Ahmet Rıfat İlhan · Tuğba Sarıünal · Şehnaz Erkan · Zübeyde Abat · Ayça Atçı · Eda Al

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster
Tülay Palaz · Cansu Akın · Gizem Gündüz · Oya Başkaya · Merve Yiğit · Yeliz Akın
Vardal Caniş · Didem Dağbağlı · Ayşe Kübra Özkoç · Timuçin Keleş · Eren Caner Polat
Selen Çelik Şeyşane · Nilay Adlim · H. Sercan Tunalı · Günseli Sepici · Başak Arslan

©Herhakkı saklıdır.
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dahil olmak üzere yazılı izinolmaksızın kullanılamaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

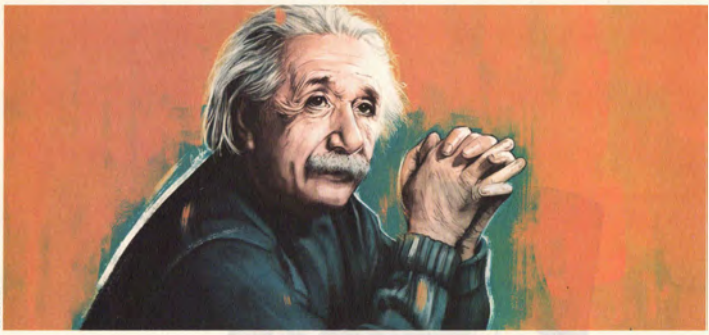

Canay Akın

Okan Çil

DÜNYAYA DİL ÇIKARAN ADAM

"Hayatımı aydınlatan ve zaman içinde bana hayatı neşeyle karşılama cesareti veren ideallerim Hakikat, İyilik ve Güzellik'tir. Benzer düşünenlerin desteğinin yanı sıra, bilim ve sanatın asla ulaşılamayacak olan hedeflerine ulaşma gayreti olmadan hayat bomboş ve anlamsız olurdu. İnsanların mülkiyet, gösteriş ve lüks gibi sıradan hedeflerini her zaman aşağılık buldum."

19. yüzyıl bilimi çok yönlü şekilde gelişme arz ederken sosyoekonomik yapıyı da beraberinde sürüklüyordu. Elektriğin farklı alanlarda kullanımı hayatı kolaylaştırdığı gibi, buharlı vapurların yaygınlaşması da yolculuğu ve ticareti geliştirdi. Pasteur'ün mikroplara dair yaptığı araştırmalar başta olmak üzere tıpta yaşanan gelişmeler pek çok hastalığın çaresini doğurdu. Bunların yanı sıra Darwin *Evrim Teorisi*'ni, Marx ve Engels *Komünist Manifesto*'yu yayımladı. Ayrıca şu an okuduğumuz dünya klasiklerinin pek çoğu bu devirde kaleme alındı…

19. yüzyıl imparatorlukların ölüm döşeğine yattıkları zamandı. Dünya köklü bir değişime hazırlanıyor, yazarlar, filozoflar, mucitler ve bilim insanları da ellerinden geleni yapıyorlardı. Bunun için bin türlü zorlukla mücadele ederek, hor görülmeye, beş parasız kalmaya rıza göstererek çalışmalarını sürdürüyorlardı.

Gelişim zordu, değişim zaruriydi.

Yaşanan türlü bilimsel yeniliğe sırtını yaslayarak ilerleyecek olanlardan biri de "çağımızın en zeki insanı" unvanına sahip olan Albert Einstein'dı. Gerek ortaya attığı devrim niteliğindeki fikirleri, gerekse kan deryasındaki dünyaya karşı hiç durmadan salladığı barış bayrağı ondaki farkı özetlemeye bilmem yeter mi. Bir teori üzerine 17 yıl çalıştığı hâlde saçını taramaya dahi üşenen bu sempatik dâhinin hayat haritasını hiç merak ettiniz mi peki?

OKULDAN NEFRET EDİYORDU

Yıl 1879'du. Aynı yıl Thomas Edison elektrikli ampulü icat etti. Dostoyevski *Karamazov Kardeşler*'in yazımını bitirdi. Feminizm içerikli ilk oyun kabul edilen *Nora: Bir Bebek Evi*,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Henrik Ibsen tarafından yazılıp sahnelendi. Dünyaya gözlerini açanlar arasında Neyzen Tevfik ve büyük devrimci Emiliano Zapata da vardı. Albert Einstein da Almanya'nın Ulm kentinde, Yahudi bir ailenin ilk çocuğu olarak doğdu.

Oldukça suskun, çekingen ve içine kapanık bir çocuktu. Konuşma güçlüğü çekiyor, kendisine sorulan sorularaysa geç cevap veriyordu. Bu ve buna benzer nedenler yüzünden uzun bir süre zihinsel engelli olduğu düşünüldü fakat şartlar ne olursa olsun ailesi her zaman yanındaydı.

Mühendis olan babası Hermann Einstein, elektrokimya fabrikası sahibiydi, rasyonel bir adamdı. Annesi Pauline Einstein ise bir müzisyendi, keman çalıyordu. Albert'in fiziğe ve klasik müziğe olan ilgisi işte buradan geliyordu.

5 yaşındayken geçirdiği hastalık sonucunda uzun süre istirahat etmesi gerektiğinde, canı sıkılmasın diye bir pusula hediye etmişti babası. Albert bu tuhaf cihaz karşısında şaşkınlığa uğramıştı, pusulayla uğraşmaya başladı. Yorgunlukla dalıp gittiğindeyse penceresinden gelen ışık hüzmelerini izliyor, ışığın üstüne binmeyi düşlüyor, onun nasıl hareket ettiğini düşünüyordu.

Aynı yıllarda, yine bir mühendis olan amcası Jacop'un verdiği geometri kitabıysa onda yepyeni ufuklar açıyordu. Albert ilginç şekilde matematiğe, fiziğe, mekaniğe kendiliğinden yöneliyor ve karmaşık konuları bile kolayca kavrıyorken, okulda fazlasıyla başarısız kabul ediliyordu. Hatta bazı hocalarınca "geri zekâlı" şeklinde nitelendiriliyordu. Ondan bir şey olmayacağından herkes emindi.

Bu, lise yıllarında da pek değişmedi. Derslere karşı olan isteksizliği, bilgisiyle doğru orantılı şekilde artıyordu. Öyle ki öğretmenlerinden daha çok şey bilmeye ve onları ciddiye almamaya, otoritelerini umursamamaya bu sıralarda başladı. "Geri zekâlı" çocuk, kibirli bir gence dönüşmüştü.

1894'e gelindiğindeyse Einstein ailesi ekonomik olarak zorlu bir dönemece girdi. Fabrikaları iflas etmişti ve onlar da yeni bir iş kurmak için mecburen İtalya'ya taşınmak durumunda kaldılar. Albert 15 yaşındaydı, liseyi bitirmesi için Münih'te kalmışı ancak okuldan nefret ettiği için bir gün kendine bir bilet aldı ve doğruca ailesinin yanına, Milano'ya gitti.

Herkes bir dâhidir. Fakat bir balığı ağaca çıkma yeteneğiyle değerlendirirseniz, tüm hayatını aptal olduğuna inanarak geçirir.
Albert Einstein

Başından beri Zürih Politeknik Üniversitesi'ne girmek istiyordu fakat bunun için önce liseyi bitirmesi gerekiyordu. Ailesinin yaptığı araştırmalar neticesinde, bu okula girebilmek için Münih'teki okula denk bir lise bulundu ve Albert istemeye istemeye İsviçre'nin Aarau bölgesindeki bu liseye gitmek zorunda kaldı.

Ne var ki oldukça şaşkındı. Yeşillikler içindeki lisenin asıl cezbedici tarafı eğitim-öğretim mantığındaydı. Büyük bir özgürlüğe sahip olan öğrencileri robotlaştırmaya değil, fikir üreten, sorgulayan ve eleştiren bireyler hâline getirmeye çalışıyorlardı. Albert için bu bulunmaz bir nimetti.

"***Eğitim gerçeklerin öğrenilmesi değildir; düşünmek zihnin eğitimidir. Bilgiyi öğrenmek veya okumak bilgili olmak anlamına gelmez, bunu herhangi bir aptal da bilebilir. Mesele, anlamaktır.***"

BÜTÜN ZORLUKLARA RAĞMEN

Aarau'yu iyi bir dereceyle bitiren Albert hayallerini süsleyen ilk adımı attı ve Zürih Politeknik'in fizik bölümüne kaydını yaptırdı. Dünyaya ve aklındaki sorulara dair yeni perspektifler edinmek istiyordu ama burada da umduğunu bulamadı. Hocaların vizyonsuzluğu, derslerin sığlığı onu bunaltmaya yetiyordu. O da sadece fikrine önem verdiği hocaların derslerine katılıyor, kalan vaktini makale okuyup kendini geliştirmeye harcıyordu.

Tam da bu yıllarda sınıflarına bir kız geçiş yaptı, sınıftaki tek kızdı; adı Mileva Marić olan Sırp kökenli bu kızın özgüveni, bilgisi ve zekâsı Albert'i kısa sürede etkiledi. Başlarda çekişmeli geçen ilişkileri ilerleyen günlerde aşka, aşkları da kısa sürede evliliğe dönüşüverdi. Hâlâ okulu bitirmemişlerdi. Pek umurlarında da değildi; günlerce evden çıkmıyor, içki içip bilim ve felsefe tartışıyorlardı.

Yıl 1900'e ulaştığında okuldan mezun olan Albert, fizik üzerine araştırma yapmak için akademiye dâhil olmayı kafaya koymuştu ancak önüne büyük bir engel çıktı. Bunca

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cansu Akın

zaman kendilerine yeterli saygının gösterilmediğini düşünen, eğitimini kendi başına sürdürmeyi seçen Albert'i aralarında pek istemiyordu hocalar; zekâdan, yetenekten ziyade tabiiyete kıymet veriyorlardı.

Bunun üzerine çok sinirlenen Albert, ancak diğer üniversiteler için bir tavsiye mektubu alabildi hocalarından. Pek çok üniversiteye başvurdu, yaptığı çalışmaları derleyip sundu, çeşitli arkadaşları vesilesiyle başka hocalarla tanıştı... Sonuç yoktu. Hepsi sözleşmiş gibiydi ve dünyanın en zeki insanlarından biri olan Albert kendine kadro bulamıyordu.

Psikolojik yıpranma bir yana, ekonomik olarak da sıkışık vaziyetteydiler. Ailelerinin yardımı olmasa aç kalacaklardı. Hatta hayat sigortası satan bir işe bile girmeyi düşündü ama onu da yapamadı. Ailesine yazdığı mektupta, "Keşke doğmasaydım," diyebilecek kadar zorlanıyor, kendini kaybetmiş hissediyordu.

Yaklaşık iki yılını depresyonun eşiğinde geçiren Albert, babasının ölümüyle hepten yıkılmış olsa da kısa süreli işlerle, geçici öğretmenlikle savrulmaya devam ediyor fakat tutunacak hiçbir şey bulamıyordu.

Derken 1902'de İsviçre'nin başkenti Bern'de, arkadaşlarının aracılığıyla İsviçre Patent Ofisi'nde bir memurluk işi buldu. Dört bir yandan gelen icat fikirlerini raporluyor, kalan vaktini fizik üstüne düşünmeye ayırıyordu. Üniversitedeki hocalara yalakalık yapma seçeneğini çoktan elediği için kendi yolunu çizmek adına çalışmaya başladı. Notlarını ortaya döküyor ve sanki üniversitede çalışan bir profesör ciddiyetiyle sabahlara kadar düşünüyordu. Küçücük bir evleri vardı ve kıt kanaat geçiniyorlardı. Evlilikleri dolayısıyla akademik kariyer hayalinden vazgeçen, karnı burnunda Milena'ysa, Albert'in hem yardımcısı hem eleştirmeni gibiydi. En büyük psikolojik desteği eşinden alıyordu Albert.

1905'e gelindiğinde, sonunda çalışmalarının derli toplu bir hipoteze dönüştüğüne ikna oldu, dört tane makale yayımladı. Işık ve atom üzerine yazdıklarının yanında meşhur denklemi $E=mc^2$'yi ve hayatının tamamını kaplayacak, tahammül edilmez sıkıntılara sebep olacak olan Özel İzafiyet Teorisi'ni de yine bu yıl yayımladı.

Zaman ve mekânın birbiriyle bağlantılı olduğu, boşlukla ne kadar hızlı ilerlenirse zamanda o kadar yavaş ilerlendiği fikri âdeta bir devrimdi. Daha önce kimsenin aklına gelmemiş olan bu fikir, yerleşik fizik kurallarını şimdiden dinamitlemeye niyetlenmişti.

Albert çok heyecanlıydı. Bu cüretkâr makalesinin bütün fizik çevrelerinde büyük bir bomba etkisi yaratacağını düşünüyordu ancak aldığı cevap sessizlikti, sadece sessizlik...

Dönemin en büyük fizik dergisi olan *Annalen der Physik*'in 17. sayısında, 1905 Haziran'ında yayımlanan bu tarihi makalenin yarattığı sessizlik, Albert için ölüm gibiydi; onu büyük bir depresyona sürükledi. Gözünü dün-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

yanın tepesine dikmiş olan Albert, yok sayıldığı yetmiyormuş gibi bir de geçim sıkıntıyla boğuşuyordu.

1905: MUCİZE YILI

Daha sonralarda bilim tarihine "Mucize Yılı" olarak geçecek olan 1905 yılı, Albert için oldukça zor olsa da depresyonu yenerek yeniden makalelerine sarıldı. Bu sefer daha büyük bir hevesle çalışıyordu, onu daha fazla görmezden gelemeyeceklerdi.

Tam da bu fikirle Özel İzafiyet Teorisi'ni geliştirmek üzere çalışmaya başladı. Özel İzafiyet Teorisi belli bir durumu kapsıyordu sadece, Albert'se bütün evrene uyarlanabilecek, evrensel kabul edilebilecek bir fikre ulaşmayı deniyordu ve karşısına birden o çıktı; yerçekimi.

28 yaşındaki Albert, yerçekimini de işin içine katarak Genel İzafiyet Teorisi'ni oluşturmaya başladı sonra. Bunun büyük bir savaş olduğunun farkındaydı. Bütün fizik dünyasına, dahası modern bilimin öncülerinden Newton'a karşı bir savaş başlatmak üzere olduğunu da biliyordu. Hiçbir akademik titri bulunmayan, üçüncü sınıf bir patent memuru, tanrı kabul edilen Newton'ın yanıldığını iddia ediyordu. Ona göre nesneler çekildiği için değil, itildiği için hareket ediyorlardı.

Annalen der Physik'in editörü Max Planck, Albert'ı çalışması için destekliyordu ama başarısız olacağını da bilmesini istiyordu. Newton'ın da çözemediği, "Bu itme nasıl gerçekleşiyor?" sorusunun cevabını bulsa bile kimse ona inanmayacaktı. Bunlarla uğraşmak düpedüz delilikti.

İlerleyen günlerde çalışmalarına ağırlık veren Albert, atom üzerine yayın yapmayı da sürdürüyordu ve sonunda sessizlik perdesi kırıldı. Farklı çevrelerde dikkat çeken bu makalelerin sonucundaysa, 1911'de Zürih Üniversitesi'nden davet aldı.

Bu şevkle Genel İzafiyet Teorisi üzerine daha da fazla yoğunlaşmaya başladı. Fikrini teorik olarak bir yere kadar getirmişti ancak ispatlanmadığı müddetçe söylediklerinin hiçbir şey ifade etmeyeceğini kendisi de biliyordu. Bir Don Quijote misali saldırıyordu; aştığı her basamak, yepyeni on basamak doğuruyordu.

Işığın değil uzayın bükülebildiğini nasıl ispat edeceğini düşünmeye başladığında daha büyük bir soruyla karşılaştı. Işığı bükebilecek denli kuvvetli bir çekime sahip olan şey neydi? Tabii ki Dünya'dan 300 bin kat daha büyük olan Güneş. Diğer bir deyişle; Güneş'in etrafındaki uzay büküldüğünden, o doğrultuda giden ışık da teorik olarak bükülmek zorundaydı. Bir diğer sorun geldi sonra. Güneş gibi bir kütlenin etrafındaki ışığı görmek nasıl mümkün olacaktı?

1912'de teorisine yeni eklediği fikirlerle birlikte bir makale daha yayımlayan Albert, astronomlara bir çağrıda bulundu. Güneş tutulması esnasında devasa teleskoplarla bir fotoğraf çekilirse eğer haklı olduğunu ispatlayabilirdi.

Albert ne kadar heyecanlıysa, karşılaştığı sessizlik o ölçüde büyüktü. Yılmadı, önemli astronomlara hususi mektuplar yazdı, çalışmalarının birer kopyasını gönderdi, yine olmadı. Büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Albert'e bu kez omuz veren kişi Berlin Gözlemevi'ndeki genç asistan Erwin Finlay-Freundlich'di. Freundlich, bu makaleyi okumuş ve ismini öne çıkarmak istediğinden Albert'le beraber çalışabileceklerini düşünmüştü.

O günlerde sevgilisi Katya'yla evlenen Freundlich, balayı için Alpler'e geleceğini yazınca, Albert onları Zürih'e davet etti ve Freundlich sevgilisiyle beraber yapacağı balayını umursamadan Albert'le çalışmaya başladı.

Gerekli hesaplamaları yapmalarının ardından en yakın güneş tutulmasının 21 Ağustos 1914'te Rusya'ya bağlı olan Kırım'da gerçekleşeceğini öğrendiler. İki haşarı çocuk gibi heyecanlıydılar. Freundlich balayından sonra derhal Berlin'e dönerek, gözlemevi müdürüne durumu bildirdi ancak müdürün kararı kesindi ve maceraya atılmaya hiç niyeti yoktu. Freundlich yılmadı, bu kez St Jose California'daki Lick Gözlemevi'nin müdürü William Wallace Campbell'a yazdı. Konunun uzmanlarından olan Campbell'in teklifi kabul etmesi üzerine Freundlich derhâl hazırlıklara başladı.

AKSİLİKLER AKSİLİKLER AKSİLİKLER

Tam da bu sıralarda *Annalen der Physik*'in editörü Max Planck, Almanya Kralı Kayser II. Wilhelm'in emriyle dünyadaki bilim insanlarını Berlin'e toplamaya çalışıyordu. Albert de davet edilen insanların başında geliyordu. Açılacak olan yeni enstitü ona sponsorluk teklif ettiği gibi, Prusya Bilim Akademisi üyeliğini de vadediyordu, üstelik ders vermek zorunda değildi, kendini tamamen çalışmalarına adayabilirdi.

Albert 15 yaşındayken Alman vatandaşlığından çıkmıştı; otorite tutkunluğu, militarizm sevdası ona göre değildi. Şimdi bu teklifle Almanya'yla yeniden barışabilecek miydi? Uzun uzun düşündü, eşi Mileva her ne kadar gitmek istemese de Albert bundan daha iyisini bulamayacağının farkındaydı.

Einstein ailesi Berlin'e vardığında Mileva'nın huzursuzluğu hepten arttı. Tabii bunda Albert'in, kuzeni Elsa'yla çok sık vakit geçirmesinin de payı vardı. İrili ufaklı tartışmalar esas tufanı koparınca yolun sonu da görünmeye başladı.

Albert eşi için bir sözleşme hazırladı. Yemeğinin yapılacağı, kıyafetlerinin yıkanacağı, sadece o isteyince sohbet edilebileceğine kadar bir dizi katı ve aşağılayıcı maddeden oluşan bu sözleşmeyi imzalamayı reddetti Mileva. Albert'se ikinci yol olarak boşanmak istediğini söyledi. Günün birinde Nobel'i alacağına fazlasıyla emindi. Ödülden gelecek paranın tamamını Mileva ve çocuklara vermek kaydıyla eşinin zorluk çıkarmamasını istedi. Mileva daha fazla mutsuz olmak istemediğinden çocuklarıyla beraber Zürih'e giderken, Albert yeniden çalışmalarına gömüldü.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Beri yandan Freundlich ve Campbell Kırım'a doğru hareket etmişlerdi bile. Şanslarını arttırmak için iki farklı bölgede kamp kurdular ve en iyi fotoğrafı yakalamak için hazırlıklara başladılar. Ne var ki kimsenin hesaba katmadığı bir gelişme baş gösterdi. Avusturya-Macaristan veliahdı Ferdinand Saraybosna'da suikasta uğradı. Tarih 28 Haziran 1914'tü.

I. Dünya Savaşı'nda Almanya ve Rusya düşman devletler olduğundan, devasa teleskoplarla yakalanan Freundlich, ajan muamelesi görerek savaş esiri olarak hapsedildi. Amerikalı olan Campbell'ın gözlem yapmasına müsaade ettiler ancak Campbell yoğun bulut yüzünden istediği fotoğrafı çekemediği gibi ekipmanlarına el konmasına da göz yummak zorunda kaldı.

Albert âdeta deliye dönmüştü. Genel İzafiyet Teorisi'nin ispatına çok yaklaşmışken maruz kaldığı şey delilikten de beterdi. Arkadaşlarına zulmediliyor, çocuklarını özlüyor ve I. Dünya Savaşı'na hazırlanan Almanya, vatanseverlik kisvesi altında savaş çığırtkanlığı yapıyordu. Sadece askerler değil, bazı bilim insanları da bu çığırtkanlığa çanak tutuyordu. Bunların başındaysa, enstitünün müdürü olan, Albert'e her fırsatta destek veren ünlü kimyager Fritz Haber geliyordu. Haber da tıpkı Albert gibi Yahudi bir Alman'dı. Katolikleşerek tabiiyet yolunu seçmesi bir yana, orduya daha iyi hizmet etmek için klor gazından kimyasal silah yapacak kadar da vicdanını kaybetmişti.

Albert tüm bu gelişmeleri öfkeyle takip ediyordu. Hazırladığı savaş karşıtı bildiriye topu topu dört kişinin imza atması neticesinde her şeyi bir kenarı bırakarak odasına kapandı ve Genel İzafiyet Teorisi'nin eksikleri üzerine çalışmaya başladı. Teoriye odaklandıkça belli formüllerin yeterli veriyi sağlamadığını, dolayısıyla matematiğinde hatalar olduğunu fark etti. Aradan 8 yıl geçmişti ancak sonuca hâlâ ulaşabilmiş değildi.

Yoğun bir çalışma temposuna girdiği günlerde, 1915'in sonbaharında, Genel İzafiyet Teorisi'ni Prusya Akademisi'nde sunmak için teklif aldı. Dünyanın en seçkin bilim insanlarının karşısına çıkmayı çok istiyordu ama bunu hatalı bir teoriyle yapması mümkün değildi.

Zaman görecelidir, tek değeri aktığı sırada yaptığımız şeyle ölçülür.
Albert Einstein

Dışarıda bütün dünya birbirini öldürmek için uğraşırken, Albert çalışma odasında matematikle boğuşuyor, çok bunaldığında, çocukluğundan beri yaptığı gibi kemanına sarılıyordu.

Bu tempoyla devam ederken Gottingen Üniversitesi'nden bir sunum teklifi aldı. Teorisindeki hataları her ne kadar düzeltememiş olsa da teklifi kabul etti, bu da Prusya Akademisi'ne hazırlık niteliğindeydi. Kendisini dinleyen bilim insanlarına ayrıntılı bir sunum yaptı. Dinleyicilerin arasında dünyaca ünlü matematikçi David Hilbert da vardı ve teorideki açığı gördüğü için âdeta meydan okur gibi bu matematik hatasını çözebileceğini düşündü.

Bir yanda matematik devi Hilbert, diğer yanda fizik devi Albert Genel İzafiyet Teorisi'ndeki hatayı çözmek için kıyasıya bir rekabet içine girdiler sonra. Bu, dünyayı değiştirecek, kabul görmüş kuralları yıkacak ve sahibine büyük prestijler kazandıracak zorlu bir süreçti. Ne var ki ikisi de bu zorluğun üstesinden gelecek dehaya sahiplerdi.

Albert doğru denklemi bulmak için her zamankinden çok uğraşıyor, bir taraftan da yıllardır üzerinde çalıştığı teoriyi başkasına kaptırmamaya çalışıyordu; aşırı streslidi. Yeni bulduğu fikirlerin hiçbirinin işe yaramadığını fark ettiği anda, yıllar önce kaldırıp bir kenarı attığı astrofizik denklemi gözüne ilişti ve birden aydınlandı. Merkür'ün Güneş etrafındaki hareketleri üzerine yaptığı hesaplamalar doğru çıkınca şaşırıp kaldı. Evet, sonunda olmuştu, Genel İzafiyet Teorisi'ni ispat etmişti. Her ne kadar Hilbert da benzer bir zamanda hatayı çözmüş olsa da yıllar süren çalışmasından ötürü, payenin Albert'e verilmesi gerektiğini söylüyordu. Prusya Akademisi'ndeki sunumu da bu yüzden oldukça başarılı geçti ama esas sorun hâlâ ortadaydı; Genel İzafiyet Teorisi kanıtlanmamıştı, bunun için o fotoğrafın çekilmesi gerekiyordu.

"*Görelilik kuramım başarıyla kanıtlanırsa Almanya benim bir Alman olduğumu iddia edecek. Fransa ise dünya vatandaşı olduğumu açıklayacaktır. Kuramım gerçek dışı çıktığında ise Fransa, bir Alman olduğumu söyleyecek. Almanya ise bir Yahudi olduğumu açıklayacaktır.*"

AZİM VE KARARLILIK DOLU BİR YAŞAM

Yapılan hesaplamalar sonucunda bir sonraki güneş tutulmasının 8 Haziran 1918'de, Washington'da gözlemlenebileceği sonucuna ulaşıldı. I. Dünya Savaşı bütün dengeleri boz-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

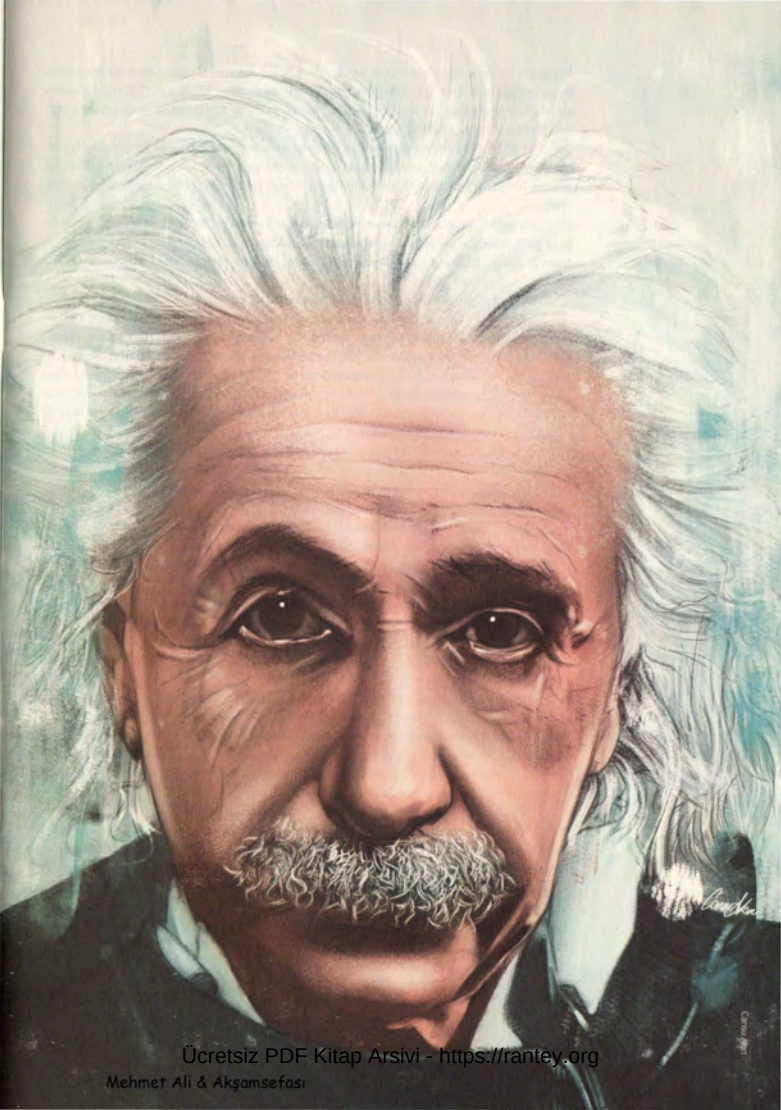

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

duğundan bilim insanlarının böyle bir seyahati gerçekleştirmesi mümkün görünmüyordu. Bu yüzden iş yine Lick Gözlemevi'ne, yani Campbell'a düştü. Ekipmanları Kırım'da kalmış olsa da Campbell elindeki malzemelerle en iyisini yaptı ve 8 Haziran'da yoğun buluta rağmen birkaç fotoğraf çekmeyi başardı.

29 Mayıs 1919'daysa Cambridge Üniversitesi'nden, yine bir savaş karşıtı olan İngiliz astronom Arthur Eddington Afrika'daki güneş tutulmasını fotoğraflamak üzereydi. Bilimsel gelişme bir yana, o dönemde bir İngiliz'le bir Alman'ın iş birliğini herkese göstermek istiyordu.

Campbell fotoğrafların analizini sunmak için Londra'ya, Kraliyet Astronomi Topluluğu'na geldi. Albert'in yanıldığını iddia ediyordu ki Eddington'ın notu herkesi şaşırttı. Eddington, Albert'in haklı olabileceğini söylüyordu. 6 Kasım 1919'da yaptığı sunumunaysa şu şekilde başladı:

Bizi bağışlayın Sir Isaac Newton ama sizin evreniniz altüst oldu.

Eddington'ın bu sunumuyla başta Almanya, İngiltere, Amerika olmak üzere dünyanın gözü birden Albert'e çevriliverdi. Fotoğraflar, röportajlar, yazılar birbiri ardına yayımlanıyordu. Bu durumu kabullenemeyen bazı bilim insanlarının, Genel İzafiyet Teorisi'nin kesin olarak kanıtlanmadığını söylemeleri üzerine, 1922'de Avustralya'da gerçekleşecek olan güneş tutulmasına yedi farklı keşif ekibi katıldı ama kaliteli ekipmanı sayesinde en işe yarar fotoğrafları çeken yine Campbell oldu. Bu sefer ellerinde net bir veri vardı ve bu veri de Albert'in haklı olduğunu söylüyordu.

Aynı yıl Nobel Fizik Ödülü'nü kazanan Albert, söz verdiği gibi, ödülden aldığı parayı eski eşi Mileva'ya ve çocuklarına verdi. Ne var ki ödülün gerekçesi Genel İzafiyet Teorisi değil, ta 1905'te, üçüncü sınıf bir memurken yazdığı, kuantum mekaniğinin temelini oluşturan ve atomun sırlarını çözen çalışmasıydı.

Sezgilerin gücünü aşağılayan insan asla usta bir hesap makinesi olmaktan ileriye gidemez.
Albert Einstein

Devam eden yıllarda hem savaş karşıtı tavrı hem de sempatik yapısı nedeniyle bir ikon hâline gelmeye başladı Albert. Saçı başı sürekli dağınıktı, elbiseleri eskiydi, üstelik oldum olası çorap giymiyordu; o monokl takan burnu havada bilim insanlarına asla benzemediğinden herkese samimi geliyordu.

Tam rahat bir nefes alacaktı ki bu kez gamalı haçlarla yürüyen bir suç çetesi ortaya çıktı. Herkes akıl tutulması yaşıyor gibi onları destekliyordu. Hitler önderliğindeki Naziler iktidara geldiklerinde Yahudileri akademik camiadan dışlamaya başladılar, üstüne üstlük meydanlara yığdıkları kitapları yakıyorlar, cehalete övgüler düzüyorlardı; Albert'in kitapları da bunların arasındaydı.

Direnmenin bir anlamı yoktu. Albert ve eşi Elsa yaptıkları hazırlıkların ardından yola çıktılar ve Amerika'ya yerleştiler. Albert, Princeton Üniversitesi *Institute for Advanced Study*'de çalışmalarına devam etse de Başkan Roosevelt'e yazdığı uyarı mektubu her daim tartışmalı kabul edildi. Nazilerin atom bombası hazırlığı içinde olduğunu, dikkatli davranmak gerektiğini belirten bu mektup ve Albert'in atom çalışmaları, Robert Oppenheimer tarafından geliştirilerek atom bombasına dönüştürüldü.

Konuyla ilgili verdiği röportajda ise şunları söyledi.

"Yapılan her savaş insanlığın gelişmesini engelleyen zincire bir halka daha ekler. Benim atom üzerindeki yaptığım çalışmalar insanlığın yararı içindi, fakat insanlar bu çalışmalarımla birbirlerini katlettiler. Bunun böyle olacağını tahmin etseydim eğer bir bilim insanı değil, ayakkabı tamircisi olurdum."

Albert 18 Nisan 1955'te, 76 yaşında, saat 01.55'te hayata gözlerini yumdu. Otopsisini yapan Doktor Thomas Stoltz Harvey, yasa dışı şekilde Albert'in beynini aldı ve dünyanın en zeki insanının beynini incelemeye başladı ancak durum anlaşılınca beyni iade ettiği gibi, üniversitedeki görevinden de kovuldu.

Albert sadece yirminci yüzyılın değil, günümüzün de bilim ikonlarından biri, görünen o ki hep böyle olacak. Belki hiçbirimiz onun zekâsının yanına bile yaklaşamayacağız ama ondan öğrendiğimiz erdemleri; çalışkanlığı, inatçılığı ve hepsinden önemlisi barış yanlısı olmayı şiar edinebiliriz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

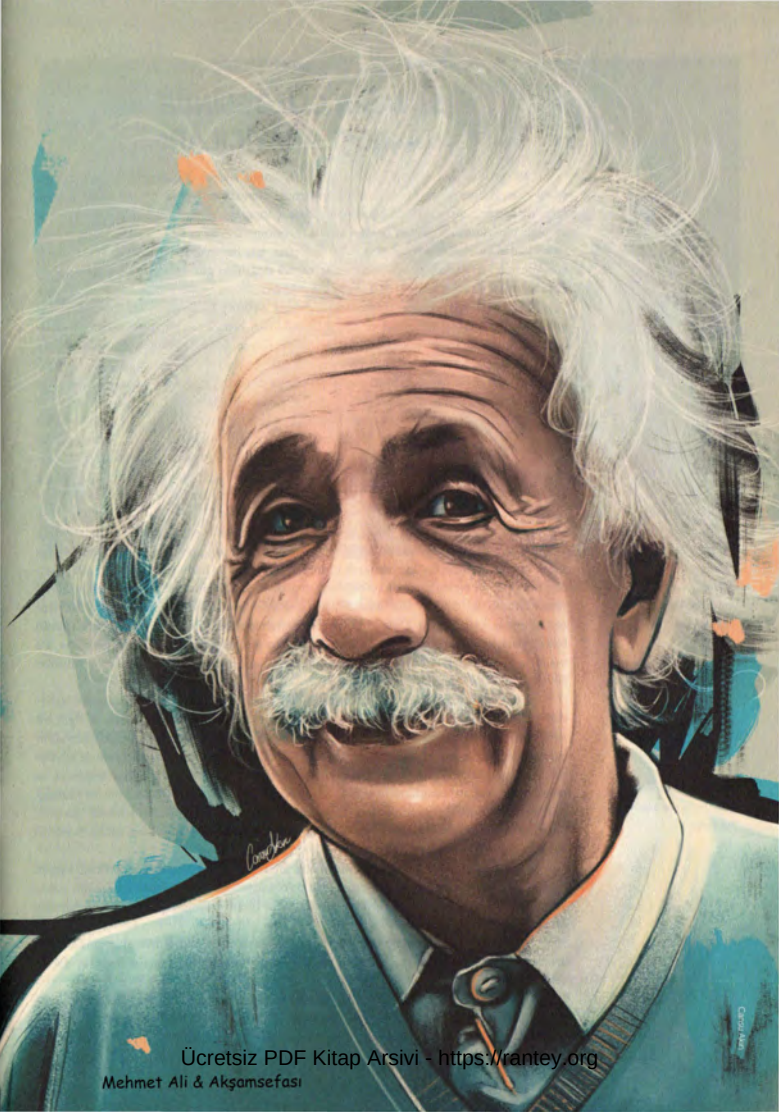

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Soner Sert

SAVAŞIN GÖLGESİNDE HAKİKAT ARAYICILARI

20. yüzyılın ilk çeyreği, dünya tarihinde köklü siyasal dönüşümlerin yaşanmasına sebep olur. Emperyal çağın en haşmetli yıllarında sömürü ve zulüm her ne kadar ayyuka çıksa da zaman, ulus devletlerin peş peşe ortaya çıkmasına ve bir millet bilincinin daha da görünür olmasına katkı sunar. Böylesi anlarda ekonomi, siyaset ya da kültüre duyulan gereksinim kadar, bilime de ihtiyaç olur. Ulus devletler, işte bu anlarda bilimi, kendi pragmatik erekleri için kullanmak adına, hakikati ve nesnel doğruları göz ardı etmeye çalışır. Bilim, tıpkı sanat ya da kültür gibi tutsak alınmaya çalışılır.

Bir HBO yapımı olan *Einstein ve Eddington* (2008) filmi, bilime tutkuyla bağlı iki bilim insanın mevcut toplumsal ve siyasal koşullardan kendilerini soyutlayarak nesnel gerçeğin peşine takılmalarını konu ediniyor. Alman Einstein ve İngiliz Eddington, I. Dünya Savaşı'nın başladığı yıllarda, kendi ulus devletlerinin "ricasıyla" bilimsel bağlamda araştırma yapma amacıyla, üniversitede aktif olarak çalışmaya davet edilir. Gerek Almanya'nın, gerekse de İngiltere'nin derdi nettir: Savaşın başladığı o günlerde, bilimi doğru olarak kavramak ve silah sanayisine katkı sunmasını sağlamak. Einstein, o yıllarda da dâhi olarak bilinir ama henüz ona asıl şöhretini kazandıracak izafiyet kuramını ortaya atmamıştır. Eddington ise Einstein'a nazaran daha az şöhretlidir. Neredeyse alana dair çalışma yapmayanlar tarafından, adı sanı bile bilinmez. Hâlbuki o yıllarda İngiltere'nin en iyi gökbilimcisidir. Akademik çalışmalarıyla, genç yaşına rağmen, saygın bir yer edinmiştir. Peki böylesi iki insanı bir araya getiren şey ne?

Umarım halkların aklı başına gelir ve sağduyuları canlanır; böylece insanların savaşa, atalarının akıl almaz sapkınlığı olarak baktığı yeni bir dönem açılır!
Albert Einstein

Genç adamların birer birer ölmek zorunda kaldıkları o savaş yıllarında devletler, bilim insanlarından savaşta kendilerini öne çıkaracak, düşmanlarını ekarte etmelerini sağlayacak keşifler isterler. Bu durum gerek Einstein'ın, gerekse de Eddington'ın umurunda değildir. Her ikisi de evreni tanımak, o bilinmeyen gizil yönlerini anlamak ve anlatmak amacıyla yanıp tutuşan iki dâhidir. Her ikisi de bağlı bulundukları akademik birim tarafından aforoz edilme noktasına gelir. Öyle ki Einstein üniversiteden atılır. İkisi de bu savaşın bir tarafı olmadıklarını, bilime, yalnızca bilime bağlı olduklarını pek çok ortamda dile getirirler. Bu vesileyle bütün okları üzerlerine çekerler. Eddington'ın Einstein'ı araştırması, onun çalışmaları ile ilgili bilgi toplaması yasaklanır.

Kötülüğün tedavülde olduğu, kapital hırsın neredeyse bütün insanlığın sonunu getirdiği günlerde, her şeyi göze alan Eddington, Einstein'a mektup yazarak, evren ile ilgili bir soru sorar. Bu soru, Einstein'ı düşündürür ve içinde bulunduğu çalışmasına engel olan kötülüğe karşı çıkarak, tekrar araştırmaya başlar. İkili, bir süre sonra, günümüz tabiriyle söylersek birer mektup arkadaşı olur. Einstein'ın ortaya attığı teorileri, Eddington anlamaya ve mümkünse pratikte kanıtlamaya çalışır. Savaş bittiğinde geriye milyonlarca ölü ve Eddington sayesinde Einstein'ın izafiyet teorisinin ispatlanmış olması kalır. Bütün o büyük "gürültü" bittiğinde, şöhreti tüm dünyası saran ve İngiltere tarafından ülkelerine davet edilen Einstein'ı karşılayan ekibin başında da Eddington bulunur.

Filmin, en can alıcı tartışmalarından biri, bilimin ne için kullanılması gerektiği sorusu üzerinedir. Bilim, insanlığı refaha, mutluluğa ve ölümsüzlüğe kavuşturmak için midir, yoksa insanlığın sonunu getirmek için mi? Film, iki bilim insanı üzerinden yürüttüğü tartışmada bu soruyu da masaya yatırır.

Seyircinin cevaplar bulmasını isteyen filmin yaratıcıları, Einstein'ın aynı üniversitede araştırmalar yapan eski bir arkadaşıyla karşılaştığında yaptığı konuşmaya özellikle dikkat çeker.

Einstein'ın, hangi konu üzerinde çalıştığı sorusuna arkadaşı, "Gazlar üzerine," diyerek cevap verir. Einstein, meraklı bir fizikçi olduğu için tekrar sorar, "Mesela?" Arkadaşı, "Amonyak," diyerek kestirip atar. Einstein devam eder: "Hangi özelliğini?", "Nitrata dönüşümünü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

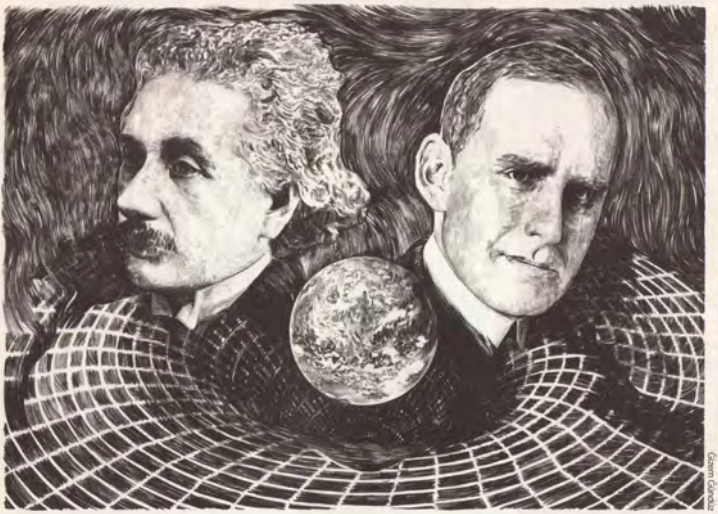

Özcan Özkurdal

inceliyorum," der, arkadaşı. Einstein, şaşırır. Zira arkadaşı patlayıcı maddeler üzerine çalışmaktadır. Arkadaşı, bu noktada üsteler ve filmin temel tartışmalarından birini, seyircinin önüne koyar: "Uygulanabilir kullanımı olmadıkça bilim ne işe yarar ki?"

Arkadaşının yaptığı bu çalışma, sonraki günlerde cephelerde yüz binlerce insanın ölümüne sebep olur.

Savaşın, diğer tarafında da benzeri bir tartışma hüküm sürmektedir. Eddington, akademik kurulda kendisini yargılayan üyelere hışımla karşı çıkmakta, bilimi kendi ulusal çıkarları için kullanmaya çalışanlara karşı büyük bir kavga vermektedir. Sözün tıkandığı, kuruldakilerin birbirini boğazlamaya başladığı bir noktada, ağzından şöyle bir cümle dökülür: "Bilimin doğruyu arayış çabası ulusal sınırların üstündedir."

Birbirlerine olan mesafeye ve çevrelerindeki düşmanca duyguya rağmen, iki insanın yüreği aynı şey için atmaktadır: Hakikat ve nesnel doğrular.

"Uygulana bilir kullanımı olmadıkça bilim ne işe yarar ki?"

Film, iki insanın biyografisi gibi sunulup, onların hayat anlayışlarını, aşklarını ve yaşam şekillerini bir belgesel üslubuyla aktarırken, dönem atmosferini başarılı bir şekilde canlandırır. Kostüm ve dekorların sahici olması, ışığın sade ve ölçülü kullanımı, nesnel tarihlere koşulsuz uyumu, bir belgesel izlediğimiz fikrini uyandırır zihnimizde.

Bugün savaşlar yaşanıyor, insanlık COVID-19 gibi bir salgınla baş etmeye çalışıyor. Fakat bilim, kapital için kullanıldıkça, daha çok artı-değer, daha çok iktidar sağladıkça, ne yazık ki insanlığa hizmet etmiyor gibi görünüyor. Bir liralık maskelerin bile, yurttaşa satıldığı şu dönemde, insanın yaşamını daha da kolaylaştırmak için ortaya çıkan bilim olgusu, kendi varoluşuna insan eliyle ihanet ediyor. Tüm dünya bir araya gelip, insan yaşamını önceleyeceğine, işçiler fabrikalara tıkılıp üretim yapmaya zorunlu hâle getiriliyor. Film, yüz yıl öncesinden bilimi, işte bu tartışmanın ortasında değerlendirmeye gayret ediyor. Jenerik aktığında da aynı soru kalıyor aklımızda: Bilim insanlığın faydasına mıdır, zararına mı?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

DÜNYANIN EN BÜYÜK DİJİTAL KANALI

NETFLIX NASIL KURULDU?

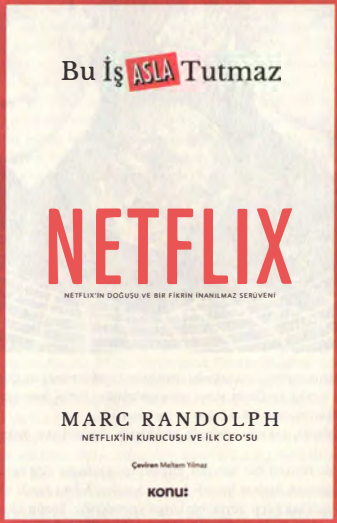

Netflix'in bir fikirden şirkete dönüşmesinin daha önce anlatılmamış inanılmaz hikâyesi, şirketin ilk CEO'su ve kurucularından Marc Randolph tarafından gün ışığına çıkarılıyor. Bu İş Asla Tutmaz yalnızca bir hayallerinin peşinden gitme öyküsü değil aynı zamanda zamanımızın en etkileyici ve en derin öykülerindendir.

TÜM KİTABEVLERİNDE VE ONLINE KİTAP SATIŞ SİTELERİNDE

konu:

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

www.konukitap.com konukitap konukitap konuyayinevi

Nazlı Başaran, Şiir

SANIYORUM SİZLER ÇOK BÜYÜK KİŞİLERSİNİZ

Sanıyorum sizler,
aç kalmamış kimselersiniz,
biz denize karşı çalışarak
suya bile para ödedik.
Sanıyorum eskiden su bedavaydı
Veli'nin dediğine göre hatta hava!
Biz burada nefesimizi tutuyoruz geceleri
azıcık seviyoruz
çok idareli terk ediyoruz
filmleri korsan izler gibi
cümleleri art arda diziyoruz.
Sanıyorum sizler
çok büyük kişilersiniz,
büyük yemek tabaklarında
küçük yemekler yersiniz.
bizi sorarsanız bizler şehiriçi balık istifi gelecekleri olan
büyük indirimlerin küçük seyircileriyiz.
kafiyeli şiirler yazmayı yeni öğrendik,
en ucuz tütün nerede satılır,
ılımış çay sobada nasıl ısıtılır en iyi biz biliriz
gazetelere sarılmış ekmekleri evlerine götüren babalarımız,
ve kendini kurutma makinesiyle asan analarımız var bizim.
Sanıyorum siz baya güçlü birilerisiniz,
başka birilerinin üstüne basa basa
taksitsiz yuva kurar gibisiniz
ekmeğimize gözünü dikmiş
pastayla karnı doymayan sizlersiniz.
Sanıyorum ki bu zamanlar da sizin,
bu ağaçlar,
aldığımız nefes,
geceleri içimizi üşüten ayaz,
ama biliyor musunuz?
ha şimdi ha yarın derken
canına kıyan kardeşlerin ahı sizin.
Bizim değil.

Oya Bağdatlı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

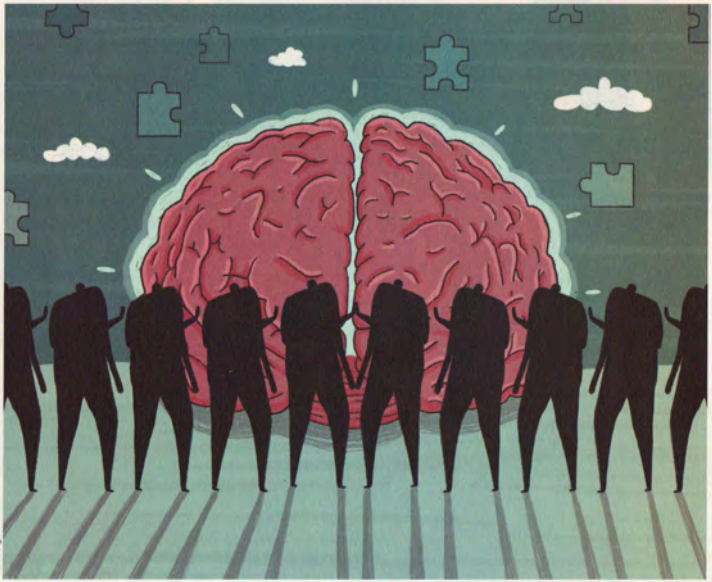

Merve Yiğit

Gonca Özmen

BELLEK ÇIKINI

Zamanla birikir insan – biriktirir. Yapıp ettiğini, değip geçtiğini, okuduğunu, yazdığını, başka gördüğünü, usul öpüp harla sevdiğini, uzun sustuğunu biriktirir. Birden bir bardağın kırıldığını, bir adamın şaşkınlığını, bir kadının ayıpsız güldüğünü, yere kapaklanıp da ağladığını bir çocuğun, bir kuşun gölgesiyle bir yüzü çizdiğini, bir ağacın rüzgârla söyleştiğini, eriğin neşesini, kedinin huzurla gerindiğini, yırtılan poşetten ansızın düşen elmanın bir sonsuza yuvarlandığını, bir yumağın bir yokuşu hızla indiğini, fotoğraflara sığdırılmaya çalışılanı, bir alevden dansı, acıdan bir zılgıtı…

Zamanla birikir insan – biriktirir.

Belleği, çıkınıdır insanın. Kendini keşfi. Kendini olduruşu. Kendini dolduruşu. 'Ben'i icat edendir bellek. Durmamacasına birikme ve biriktirme alanıdır o. İnsanın bugünle geçmişi arasında kurduğu sallantılı bir köprüdür. Onda iz bırakmış ne varsa, onu çizip geçmiş ne varsa, o çıkına doldurur işte. Gerekirse açıp baksın diye. Unutursa kalbi kurur diye. İsterse yeniden canlandırsın diye. İmgesi de olsa o gerçeğin, aranınca kolayca bulunsun diye.

Bellek, tekrardır. İnsan çokça tekrar edendir kendini. Tekrarı sevendir. Öğrendiğini hep doğrulamak ister. Sevdiğini yeniden deneyimlemek ister. Yaşantısını yinelemelerle sağlamlaştırdığını sanır. Belleğinden bulup çıkarıp yine aynı hazzı almayı düşler. O büyük deponun tek sahibidir çünkü. O arşivin derleyicisidir. Ne büyük güçtür o! O yanıltıcı güce nasıl da inanır insan! Her şey yerli yerince dursun da elini uzatınca değsin ister – hiçbir şey değişmesin, gönlü buruşmasın ister.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tutucudur bellek o yüzden. Yeni'den korkar. Ayıkladıklarını yok sayar. Tanıklıklarını karartır. Anımsamamayı seçer bazılarını. Çer çöp deyip attığına yüz vermez. Ona batıp duran dikeni gömezden gelmeye çalışır. Dışladıklarını derine, dibe gömmek ister. Kütüphanesini seçerek kurmaya çabalar. Eline yüzüne bulaştırdıklarını yok sayar. Korkar, utanır, acır –hatırlamak istemez, gömmeyi dener, gömmeyi umar– bellek dehlizinin karanlıklarına atınca yumrularını, huzur bulacağını sanır. Ama yutkunur insan – o yumru hiç gitmez!

Dinamiktir de bellek. Hareket hâlindedir. Ele gelmez çokça, istediğin gibi şekillenmez. En çok unutmak istediklerini yığar önüne. Neyi itelemeye çalışırsan o çukura – en çok onu yüzeye çıkarır. Ötelere ötelere savurmak istesen de sen bazı anıları – belleğin en çok onları çarpar suratına. Zihnindeki yap-boz oyununda kaybedersin. Unutmaya gücün yetmez. Unutmak istedikçe daha çok hatırlarsın. Yüzün kızarır, suyun bulanır, aklın girdaplanır da boğulmadan edemezsin. Öyle kolay değildir belleğin zindanından kurtulmak. "Bir de belleğim, başıma bela hazin ve komik üstelik," dediği Ahmet Telli'nin.

Anımsanan zaman başkadır. Yaşananla anımsanan farklıdır. Değiştirilmiş, dönüştürülmüştür geri çağrılan. Eksiği gediği, gerçek dışılığıyla başkalaşmıştır. Yeniden yoğrulmuştur. Arzulanan bir biçim verilmiştir ona – bile isteye. Suçunu örter insan, ayıbını gizler, mahremini mühürler. Kolay değildir insanın kendiyle yüzleşmesi. Ondandır bellek, istenen dönüşümü kendiliğinden yapar. Saklama ve koruma işinde özgür gibidir. Geçmişe yönelik iz sürme, yol yürüdükten uzun süre sonra yapıldığı için, kimi zaman izler fark edilmez ya da at iziyle it izi karışır birbirine. Hasarlıdır bellek.

İradeyle sınanır. Yaşantımızın zenginliği, deneyimlerimizin, öğrenmelerimizin çeşitliliği oranında genişler. Zaman ve mekân engeli tanımaz zihin – hem ileriye hem de geriye ilerler. İsteneni bilinç yüzeyine çıkarabilir. Bir arkeolog gibi, dikkatlice kazarsak belleğimizi, derinlerinde nice anıya ulaşırız. Bir karşılaşma, bir olay, bir kişi, bir nesne –belki bir solgun fotoğraf– görsel, işitsel bir uyarıcı, bir düş belleği tetikler ve çağrışımlar yaratır. Bir tanıdık, bir sohbet, bir yüz açıverir ansızın belleğin paslı kilidini. Daha çok da yalnızken ya da geceleri yoklarız belleğimizi. Aklımıza düşüverir bir şey. Başlar bellekte yolculuk. Küllenenler yeniden alevlenir. Sanki yitirdiklerimizi buluverecekmiş gibi… Ondan sonra da kapa kapayabilirsen belleğin kapısını.

Anımsanan zaman başkadır. Yaşananla anımsanan farklıdır. Değiştirilmiş, dönüştürülmüştür geri çağrılan.

Bellek, bedeldir. Kamburudur insanın. Başımıza bela da olur. Unutuşa sığınmak isteriz – Ahmet Muhip Dıranas gibi: "Ey unutuş! kapat artık pencereni, / Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni; / Çıkmaz artık sular altından o dünya. /…/ Ey unutuş! kurtar bu gamlardan beni." Bellek gölüne atılan taştan sözler – zihin bulandırır, kalp kanatır, acı sektirir. "Bir gün, bir uzak hatıra özlersen o yazdan // Körfezdeki dalgın suya bir bak, göreceksin; / Geçmiş gecelerden biri durmakta derinde;" dese de Yahya Kemal su bulanık, anılar kirliyse ve yosun tutmuşsa bellek, deniz altındaki batık gemiler gibi anımsanmak istenmez çoğu anı. Mezarlardadır bazıları. Paslanmıştır. Küflenmiştir. O leşlerle gezer yine de insan. O pas tadı, o küf kokusuyla gezer belleğin çöplüğünde.

Nasıl unutur bir deniz içindeki kıpır kıpır balıkları; ağaç içini kemiren kurdu? Uykuyu sevmez ki bellek. Olmadık şeyler getirir insanın aklına – dünlerden yarınlara, imgelerden düşlere… Közleri tutuşur bitti sanılan bir aşkın. Eski bir acının rüzgârıyla dağılır kalp. Gel de inan zamanın külünün neleri neleri örttüğüne – "apansız" aklına gelen anılar için, "Değil, unutulur şey değil," dediği Melih Cevdet Anday'ın. Bir otel odası değil ki bellek. Çarşaf değiştirilince kaybolsun yaşanan.

Zamanla bir boş ambara, susuz bir sarnıca döner bellek. Tam bellek yitimi, yaşlılık, beyin hücrelerinin bozulması, büyük ruhsal sarsıntılar, travmalar ya da alzheimer gibi biyolojik, psikolojik etkenlerle. Lades oyununda kaybedenler, genellikle yaşlılar olur. Bellekte anılarımız azaldıkça biz de yok oluşumuza yürürüz. Ninemin ayva kokulu sandığında sakladığıdır bellek.

Bellek defterimi kendim tutabilseydim neleri neleri kaydetmezdim oraya. O habis urları atardım bir bir – zehirli sesleri dindirirdim. Belki de ondan durmadan kazıyorum belleğimdeki kör kuyuyu. Su çıkmasa da hoş bir anı, ilginç bir imge çıkar belki diye. Ayak seslerini duyar gibi oluyor insan.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

OLDUĞU GİBİ

"Bir cümle çarpıyor gözüme bir taraftan bu satıları yazarken: 'İnsan acıyabileceği birini gıpta edeceği birinden daha kolay sever.' İşte tam kendine âşık olanlara yaraşır bir cümle. Öyle üstün gören, öyle seçilmiş, öyle planlı ilişkiler."

Kendimi acımasızca yok saydığım zamanlar öyle çoktu ki. Her şeyi benim yaptığım, yaptığımı sandığım, üzerime tonlarca yükü aldığım zamanlar. Hep kendime dışardan bakabilmeyi, kendimi izleyebilmeyi hayal ederdim yaşanan kırgınlıkların ardından. Nasıl görünüyorum acaba oradan diye. Sonra hep birilerinden gelen öneriler, hatırlatmalar peşi sıra... Kendini sevmek diye başlayan her cümleden şüphe eder olmuştum. Belki de kendini sevme meselesini abartıp başka kimseyi koşulsuzca sevemeyenlerden ötürü. Kendini çok sevip, kendini kimseyle paylaşamayanlardan ötürü. Duygularını anlatmayı lüzumsuz, fikirlerini paylaşmayı gereksiz, hele bir de sizi dinlemeyi –aslında duymayı– değersiz olarak görürler. Bu yüzden yapayalnız kalırlar. Onlar ki yalnızlıklarını hiç görmeden size de yapayalnız hissettirler kendinizi. Üzülmeniz dokunmaz da üzülmenizin onları üzüyor olması dokunur. Söylenmeniz yorar, kızmanız gerer, susmanız aşağılandıklarını hissettirir onlara. Bu sadece kendini sevenler, siz yokmuşçasına planlar yaparlar hayata dair, nasıl olsa uyacaksınız umuduyla. Kırdıklarında kızamaz, üzdüklerinde dillendiremezsiniz. Neden mi? Onların şu ölümlü dünyadaki kıymetli, tartışılamaz, hoş görülebilir deneyimlerini sorgulamış olursunuz.

Sokağa çıkıp bakıyorum bazen, sessizce oturup deniz kenarında bir banka. İnsanların göründükleri gibi olduklarını hayal ediyorum. Benim gördüğüm gibi olmalarını umut ediyorum. Duvarlarının, göstermediklerinin, sakladıklarının, yalanlarının olmadığını düşünmek istiyorum. Düşüncesiz, kaba, riyakâr, pervasız, ruhsuz, sevimsiz, suratsız ya da kibar, düşünceli, zarif, dürüst, merhametli... Mümkün olmayacağını biliyorum. Hepimiz kendi yaşadıklarımızdan bize kalanlarla yaklaşıyoruz birbirimize. Sınırlarımızı duvarlarımızı önceden belirleyerek. Ne yazık ki sahte, ne yazık ki korunma ihtiyacıyla, ne yazık ki aklından geçenin diline vuramadığı hâllerde. Sanırım bildiğim en acı şey şu hayatta; sadece ve en çok kendi iyiliğimden emin olduğum. Sadece kendime güvenirim demenin ne büyük bir özgürlük cümlesi olduğunu düşünüyorum her zaman; karamsarlık içermeyen, hayal kırıklığına izin vermeyen, kendini bilen bir özgürlük. Ve ben kendime âşık olmayı değil, kendimi bilmeyi seçiyorum. Tamlıklarım, eksikliklerim, korkularım, iyilerim ve kötülerimle... Ben varım, sen varsın ve ne ben senin için yaşıyorum, ne de sen benim için yaşıyorsun.

Bir cümle çarpıyor gözüme bir taraftan bu satıları yazarken: "İnsan acıyabileceği birini gıpta edeceği birinden daha kolay sever." İşte tam kendine âşık olanlara yaraşır bir cümle. Öyle üstün gören, öyle seçilmiş, öyle planlı ilişkiler. Onlar, yalnızca kendilerine iyi gelenlerle yaşayanlar.

Erkenden göz kırpan bahar, uyandığımda penceremden gördüğüm bembeyaz çiçekleriyle süzülen zarif ağacım, sardunyalarımı talan eden martılar, kanımca hava ısındıkça duyguların da açıkça gün yüzüne çıkmaya başladığı günlerin yakınlığı ve beraberinde gelen yeni günün farkındalığı; ben ne istiyorum? Kendimi yargılamaktan vazgeçip, ne istediğime odaklanıyorum. Ben; sevmekten, paylaşmaktan, çoğalmaktan, güvenmekten, yan yana gülüp, yan yana susup, yan yana ağlamaktan mahrum bırakmayan, beni bilen, kendini bilen, yalanı eğlence, yasağı zevk, dürüstlüğü sıkıcı bellememiş, tek başına ordu, kalabalıkta yalnız, anı tadan, geleceği dillendiren, samimiyeti kendine zırh yapmış ruhları bağrıma basa basa sarmak istiyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Kemal Varol

ORTA DÜNYA MASALI

Her yazar doğrudan ya da dolaylı olarak kendi edebi coğrafyasını oluşturur. Burada sadece mekânsal bir vurgudan söz etmiyorum şüphesiz. Dili, kurgusu, yarattığı atmosferi, benzersiz kahramanları ve mekânlarıyla kendine has bir dünya yaratır her yazar. Ama bazı yazarlar için "kendine has" tanımı da yetersiz kalır. İçine sığdırıldıkları dairenin dışına çıkıp tamamen kendilerine özgü bir dünya yaratmanın arayışına soyunurlar. Daha doğrusu, bir adım öteye geçip kendi adlarıyla anılacak bir edebi coğrafya yaratmaya soyunurlar. Tıpkı Marquez'in, İhsan Oktay Anar veya Yaşar Kemal'in yaptığı gibi… Sadece yazarın kendisiyle anılacak bir mekân seçimi ve ona eşlik eden diğer tercihlerle ortaya çıkan benzersiz bir deneyimdir bu kanımca.

Bunun iyi bir örneği de hiç şüphesiz J. R. R. Tolkien'dir. Bugün kendi adıyla anılan Orta Dünya'nın yaratıcısı Tolkien. Yazarın tüm detaylarına varana değin hem anlattığı hem de resmettiği metinlerini yayımlamadan önce dille haşır neşir olduğu, hatta kendine özgü bir dil icat ettiği de biliniyor. Demek ki verili dilin kendisi de yetersiz kalıyor bu yeni ülkede. İcat ettiği bir dille hayali bir dünyayı yazmanın, sonunda kendine özgü bir coğrafya yaratmanın büyüsü de denebilir bu çabaya. Her yönüyle etkileyici. Kullandığı masal formuyla, dili ve kahramanlarıyla, mekân tercihiyle… Böylece hem görsel hem de yazınsal anlamda her detayı üzerinde uzun uzadıya düşünme imkânı bulduğu, okurunu masalına ve edebi coğrafyasına en başından inandırmış bir yazarla karşı karşıya olduğumuzu anlarız onun metinlerini okurken.

J. R. R. Tolkien'in elflerin, büyücülerin, cücelerin, ejderhaların, orkların ve başka yapıtlarında tasvir ettiği birçok diğer yaratığın evi olan büyüleyici Orta Dünya'nın kapısını açan, yazara sonraki kitaplarında her birini başka bir hikâyeye dönüştürme imkânı sunan yan olay ve kahramanlarla örülü kitabı *Hobbit*, gerek dili gerekse de yazarın eşsiz hayal dünyasıyla unutulmaz bir klasik. *Hobbit*'te Orta Dünya'nın değişen kaderine odaklanan Tolkien, kendi kendine yeten bir hayat süren Bilbo Baggins'in huzurlu günlerinin büyücü Gandalf ve on üç cüce tarafından bozulmasıyla açtığı sahneyi Orta Dünya'nın kaderine doğru sürüklüyor. Muhteşem Smaug adındaki ejderhanın yıllar önce cücelerin elinden aldığı Yalnız Dağ'ı ve hazineleri geri almak için yola çıkan kahramanlar kendilerini bir anda eski bir masalın kollarında bulurlar. Anlatılanlar kadar anlatılmayanlar da metinde kendine yer bulur. Sanki bir tür sınanma eseridir Hobbit. Bu dünyanın okurun zihninde nasıl yer edineceği hesaplanmış, okur bu eseri büyük bir ilgiyle karşılayınca, geri dönüp yarım kalmış bütün hikâyeleri tamamlamaya, nihayetinde bütün bir Orta Dünya'yı anlatmaya soyunmuş gibidir yazar. Bu açıdan *Hobbit*, Tolkien'in eserlerine bir giriş kapısıdır denilebilir.

Hakan'ın bahsettiği gibi, filmi kadar kitabında da bildik masal formları kullanılmasına karşın, Tolkien'in kendi masalını daha en başında oluşturmuş bir yazar olduğu açıktır. Öte yandan I. Dünya Savaşı'na yakından tanıklık etmiş, hastalığı yüzünden ülkesine dönmek zorunda kalmış, yakın arkadaşlarını savaşta kaybettikten sonra büsbütün dilin büyüsüne odaklanmış bir yazar olduğunu da biliyoruz Tolkien'in. Eğer bir aşırı yorum örneği olmayacaksa, bu gizemli Orta Dünya ile I. Dünya Savaşı arasında kimi paralellikler yakalanabileceği şüphesizdir. Nitekim pek çok eleştirmen bu iki "dünya" arasındaki benzerliklere odaklanırlar. Ama yazarın kendisi bütün bu yorumlara şiddetle karşı çıktığı için ona inanmak zorundayız. Tolkien'in anlattığı bütün bu Orta Dünya hikâyeleri, büyücüler, ejderhalar, elfler, düpedüz birer masalın parçalarıdır. İnanıyoruz. Ama geriye şu soru kalıyor yine de? Tarihin göreceği en kötü savaşlardan birine tanıklık eden bir yazar neden böylesine büyülü bir masala sığınır?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hakan Biçakcı

BEKLENMEDİK YOLCULUK, BEKLENMEDİK HİKÂYE ŞABLONU

Peter Jackson'ın, fantastik sinemanın en etkileyici yapımlarından olan *Yüzükler'in Efendisi*'nden sonraki yeni Tolkien üçlemesi, *The Hobbit: An Unexpected Journey* (2012) ile açılır. *Yüzüklerin Efendisi*'nin öncülü olan, Kemal Varol'un da yazdığı gibi "Tolkien'in eserlerine bir giriş kapısı" diyebileceğimiz ve 1937 yılında tek kitap olarak yayımlanan Hobbit'ten yola çıkan bu bir sonraki üçlemenin ilk filmi hem senaryo açısından hem de görsel açıdan çok daha zayıftır bana kalırsa.

Filmin kahramanı, bu defa gençliğine gittiğimiz Bilbo Baggins'tir. Bilbo, barışın hâkim olduğu Hobbit topraklarında (The Shire) huzurlu bir yaşam sürmektedir. Ve yaşamı davetsiz misafirlerin kapısını çalmasıyla bir anda değişir. Büyücü Gandalf ve efsanevi savaşçı Thorin önderliğindeki on üç kişilik, müthiş şamatacı bir cüce grubuna, "hırsız" sıfatıyla katılma teklifi alır. Ve bu teklife kesinlikle sıcak bakmaz. Bilbo Baggins tipik bir gönülsüz kahramandır. Gönülsüz kahramanın tanımına uygun olarak "kuşku ve tereddüt dolu, pasif, maceraya atılmak için motivasyona veya dış güçlerin kendisini itmesine gereksinim duyan" biridir. Konfor alanından çıkmak istemeyen ancak ilk adımı bir şekilde atarak eşiği geçen ve adım adım sakar bir korkaktan, gözü pek bir kahramana dönüşen, tam da özdeşlik kurmalık bir karakter.

Filmin hikâyesinden çok, filmin kullandığı hikâye yapısı üzerine odaklanmak istiyorum bu yazıda. Yani mevzuyu biraz daha teorik bir açıdan ele almayı deneyeceğim.

Bilindiği üzere 3 temel hikâye formu vardır: "Kahramanın Yolculuğu", "Anti-Kahramanın Yolculuğu", "Villain'ın Yolculuğu". Ve karşımızda en klasik tür olan kahramanın yolculuğu yapısının tipik bir örneği vardır. Hikâyelerin en az yüzde doksanına hâkim olan bu yaygın forma yakından bakmak içinse iki kaynaktan söz edebiliriz.

İlki, Joseph Campbell'ın mitoloji anlatılarının ortak özelliklerinden yola çıkan incelemesi *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* kitabıdır. Bu çalışmasında Campbell, kahramanın yolculuğunu giriş-gelişme-sonuç mantığında (senaryo kuramındaki karşılığı ise 3-Act Structure / 3 Perdeli Yapı) ele alarak 3 ana bölüme ayırır:

YOLA ÇIKIŞ (Maceraya Çağrı, Çağrının Reddedilişi, Doğaüstü Yardım, İlk Eşiğin Aşılması, Balinanın Karnı), **ERGİNLENME** (Sınavlar Yolu, Tanrıçayla Karşılaşma, Baştan Çıkarıcı Olarak Kadın, Babanın Gönlünü Alma, Tanrılaşma, Nihai Ödül), **DÖNÜŞ** (Dönüşün Reddedilişi, Büyülü Kaçış, Dışarıdan Gelen Kurtuluş, Dönüş Eşiğinin Aşılması, İki Dünyanın Ustası, Yaşama Özgürlüğü).

Daha sonra bu kült kitaptan yola çıkan Christopher Vogler, *Yazarın Yolculuğu* çalışmasıyla kahramanın yolculuğunu güncelleyerek 12 bölüme ayırır: 1) Sıradan dünya 2) Maceraya çağrı 3) Çağrının reddi 4) Rehber 5) İlk eşiği geçiş 6) Sınavlar, müttefikler, düşmanlar 7) Mağaranın derinliklerine yaklaşmak 8) Çile 9) Ödül 10) Dönüş yolu 11) Diriliş 12) İksirle dönüş

The Hobbit: An Unexpected Journey'de de, sıradan dünyası içinde gördüğümüz kahramanımız (Bilbo Baggins) maceraya çağrı alır, çağrıyı reddeder ve hemen sonra kabul eder. Bir rehber (Gandalf) eşliğinde ilk eşiği geçerek Ejder Smaug'dan Erebor'un kayıp Cüce Krallığı'nı geri almak için yola çıkar. Sınavlar, müttefikler (Elfler, dev kuşlar, büyücüler) ve düşmanlarla (Goblinler, Orklar, Warglar, dev örümcekler) dolu mağaranın derinliklerine yaklaşır, çile (savaşlar, işkenceler), ödül (zafer) sonrası dönüş yoluna çıkar. Ölenler dirilir, kahramanlarımız ölümlerden döner. Ve iksirle (yüzük) eve döner. Sonuçta kahramanla birlikte hareket eden ve vatanlarını geri almak isteyen *Hobbit*'ler bu amaçlarına ulaşmışlardır.

Haritada ilerleme duygusuyla izlenen film, çoğu muhafazakâr anlatı gibi ev güzellemesi ile biter. "Göstermeden çok "anlatma" esasına dayalı bir yapısı vardır Hobbit'in. Üst ses kullanımı ve masal anlatma mantığının etkin oluşu bu tavrı pekiştirir. Evet film, beklenmedik bir yolculuğun hikâyesini anlatır ama hikâye şablonu açısından bakılırsa, bu yolculuk fena hâlde beklendik ve bildiktir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

CORONA 101

"Doğa bizi uyarıyor,. Doğa bize bir mesaj veriyor... Doğa intikam alıyor..."

Salgın üzerimizden silindir gibi geçerken benzer söylemleri çok fazla işitir olduk. En az eylemlerimiz kadar belirleyici olduğundan, konuya dalmadan önce dil meselesine dikkat çekmek istedim. Bu söylemler, insanın her şeyden sıyrılıp sorumluluğu kendi dışındaki bir kaynağa yüklemesi alışkanlığının devamı niteliğinde. Aynı zamanda bu sancılı süreçten pek fazla ders almadan çıkacağımızın sinyallerini de veriyor. Doğa insan değildir, insan gibi düşünmez. Bizi uyarmıyor, bir mesaj vermiyor, intikam falan da almıyor. Suyu bulandırmaya, kafaları karıştırmaya hiç gerek yok. Bunu kendimize biz yaptık.

Bilimsel araştırmalar salgınların önümüzdeki dönemde de tekrarlanabileceğini ortaya koyuyor. Aslında yıllardır bize seslenip durmuşlar, ama salgını yaşayana kadar haberimiz dahi olmamış. Böyle hayati konulardan bihaber bırakılmamızın sebeplerini düşünmeyi şimdilik sizlere bırakıyorum. Ama bir kere dalarsanız sistem eleştirisinin dibini bulacağınızdan hiç şüphem yok.

2007'de yayınlanan bir makalede şu cümle aynen geçiyor: "Sars-Cov benzeri virüslerin en yaygın konakları olan nal yarasalarıyla beraber bölgedeki egzotik hayvan tüketimi göz önünde bulundurulduğunda, Çin'in güneyi olası bir salgın için saatli bomba konumundadır." Bilimin öngörülerinden hareketle, yaşadığımız salgının hiç de tesadüfi olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Tam tersi, geleceğini bangır bangır bağırıyormuş. İşte böylece geldi gelmekte olan.

Aman, eksik olmasınlar, bahsi geçen bilimsel öngörüleri komplolara bağlayan gazeteciler oldu. Yıllar süren araştırmaların ortaya koyduklarının önceden kurgulandığını uluorta ima etmekten de hiç çekinmediler. Hem de çıldırtan bir cahil kibriyle, içi boş kafa tutmalarla ve "BU NE DEMEK OLUYOR ŞİMDİ?"lerle yaptılar bunu. Ne yazık ki, komployla bilimsel veri arasındaki ayrımı yapamayacak kadar sığlar. Toplumu aydınlatsınlar diye ekranlara taşınıyorlar bir de...

Akılları kurcalayan bir diğer konu, virüsün insan yapımı olup olmadığıydı. Yapay olduğuna dair bir kanıt bulunmadığı defalarca tekrarlanmasına rağmen bu konu hâlâ konuşulmaya devam ediyor. Virüsün, insanın müdahalesine ihtiyacı olmadığı aşikâr... Bunu birkaç milyar yıldır tıkır tıkır işleyen bir kanun aracılığıyla yapıyor; evrimle. Müfredatımızda kendisine yer verip vermememizi umursadığı da yok.

Virüsün yapay olduğunu söyleyenler de komplocular gibi, farkında olarak ya da olmadan insanların gerçeklerden kopmasına ve bu sıkıntılı sürecin daha da uzamasına sebep oluyorlar. Bu safsatalara inanmaya neden daha meyilli olduğumuzsa ayrı bir konu. Yaşadıklarımızın kontrol altında olduğunu düşündürmesinden belki... Virüs yapaysa tedavisi de birilerinin elindedir, diyor, gerçekler yerine duymak istediklerimize inanmayı seçiyor olabiliriz. Ayrıca bir kez daha suçu başkalarına yüklemiş, konfor alanımızdan çıkmak durumunda kalma ihtimalinden en başından kurtulmuş oluyoruz.

Kendimize şunu sormalıyız: Gerçekleri bilmek mi istiyoruz, yalanlara inanmak mı? Güzel bir yanılsamayı gerçeklere tercih eder miyiz? Tercih sizin tabii. Kendi adıma, her koşulda gerçekleri tercih ettiğimi söyleyebilirim. Ne kadar acı verici olursa olsun gerçekler bana çok daha sade, anlaşılır ve güzel geliyor. Gerçeği bilirsem, çözüm üretebilir, sorumluluk alabilir, yaşamımı daha sağlam temeller üzerine kurabilirim. Aksi takdirde belirsizlik ve korku dolu bir hayata razı olmam gerekir.

Peki ya sıradan insanlar olarak gerçeklere nasıl ulaşacağız? Kendi laboratuvarlarımızı kuramayacağımıza göre (buna gerek de yok), bilim insanlarının ortaya koyduklarını dikkate alarak tabii. Bilimsel materyale ulaşabilirliğimiz başka bir konu ve bir o kadar önemli. Eğitimin, medyanın, ülkenin hâli ortada. Yine de imkânsız değil. İnternet çağında yaşıyor, artık akademik makalelere bile kolaylıkla erişebiliyoruz. Burada kilit nokta, süzgeçlerimizi iyi çalıştırmak. Kendimizi bünyemize alacaklarımız konusunda eğitmeliyiz. Durmaksızın araştırarak, sorgulayarak, kanıtların geçerliliğine inanarak doğru bilgiye ulaşmak için emek harcamaktan kaçınmamalıyız.

Yazdıklarımın bilim fanatizmi olarak algılanmamasını umuyorum. Kanıtlara ve rasyonel bilgiye itibar edilmesi gerektiğini söylerken, bilimin farklı amaçlara alet edilebildiği gerçeğinin gözden kaçırılmasını istemem. Kimi durumlarda bütünün değil belli bir kesimin, en başta da mega-şirketlerin çıkarlarını gözettiğine, sistemin çarklarını yağladığına sık sık şahit oluyoruz. Dünyadaki diğer türleri tamamen göz ardı edip yalnızca insan odaklı olması da bir başka problem tabii. Bizzat yaşayarak görüyoruz ki, bu yaklaşım, dönüp dolaşıp yine insana mal oluyor. Endüstriyel hayvancılıkta kullanılan antibiyotikler, bunun güzel bir örneği. Fleming'in hayat kurtaran buluşu bugün, sırf insanlar özgürce et tüketebilsin diye, kafeslere tıkılan hayvanlarda oluşabilecek hastalıkların engellenmesinde kullanılıyor. Bu da insanlarda antibiyotik direnci riskinin artmasıyla sonuçlanıyor. Dolayısıyla, gün

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

geçtikçe hastalıklara daha açık hâle geliyoruz. Endüstriyel hayvancılığın insanlığın en büyük suçu olduğunu düşünüyorum. Ama yaşadığımız zor günlerin hatırına ve önemsiz olduğu anlamının çıkarılmamasını umarak, ahlaki ve vicdani boyutunu şimdilik bir kenara bırakalım. Görüyoruz ki, hayvanlara yaşattıklarımızın bedelini hem sağlığımızla, hem de özgürlüğümüzle ödüyoruz.

Şimdi, salgından çıkarabileceğimiz dersleri ortaya koymak, mümkünse sizin de bunlar üzerine düşünmenizi sağlamak isterim. Bunlar benim varabildiğim sonuçlar; çok daha fazlasının bir yerlerde pişmekte olduğuna eminim.

Hem araştırmalar hem de deneyimlerimiz gösteriyor ki, ekolojik yıkım sürdükçe, doğal yaşam alanları katledildikçe, türler arası etkileşim arttıkça, vahşi can pazarlarının ve adını telaffuz dahi edemediğimiz egzotik hayvanların sahiplenilmesinin önüne geçilmedikçe salgın riski sürecek. Çıkış noktası Wuhan olsa da hayvan pazarları yalnızca Çin'de değil, diğer Uzakdoğu ülkelerinde de oldukça yaygın. Şimdilik kapatıldıklarını öğrendik. Ama önceki deneyimlerimizden biliyoruz ki, eğer bir şeyler yapmazsak, bir süre sonra yeniden işlemeye başlayacaklar. Bugün Corona'yla boğuştuğumuz gibi yarın Zorona'yla boğuşmak zorunda kalabiliriz.

Hayvan pazarlarında yaşanan vahşet sosyal medya aracılığıyla gözler önüne serilince pek çoğumuz âdeta şok geçirdik. "Köpekleri bile yiyorlar!" diye öfkelendik. Salgın baş gösterince öfkemiz daha da arttı tabii. "Çinliler yarasa yiyor, kaplumbağa yiyor, akrep yiyor!" diyerek kızgınlığımızı bir kez daha ırkçılığa malzeme etmiş olduk. Irkından, konuştuğu dilden ya da dininden bağımsız olarak, birilerine yarasa, köpek, pangolin yediler diye kızmakta haklı olabiliriz. Ama sorun yalnızca Çinlilerin yedikleriyle sınırlı değil.

Virüslerle burun buruna gelmemizin en önemli sebebi, en kaba ama en açık tabirle hayvanları yiyor olmamız. Bugünkü salgın yarasa ya da pangolinlerin tüketilmesi yoluyla türemiş olabilir. Oysa insanlık tarihi, diğer hayvanlar üzerindeki tahakkümünün sonuçları olan salgınlarla paralel şekilde ilerliyor. Yaklaşık 10 bin yıl kadar önce, koyunları evcilleştirdiğimizde kızamıkla tanışmıştık, örneğin. Şarbon ineklerden, kuş gribi kuşlardan, domuz gribi domuzlardan geçebilen hastalıklar... Dolayısıyla, bütün kabahati yarasa yiyenlere yüklemek olsa olsa problemi küçümsemek olur.

Dünyada üretilen antibiyotiklerin yaklaşık dörtte üçünün hayvancılıkta kullanıldığını biliyor muydunuz? Amerika'da bu oran %80'leri buluyor. Antibiyotiklerle çeşnilendirilmiş hayvansal gıdaların tüketilmesi, haliyle insanlardaki antibiyotik direncini arttırıyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) konuyla ilgili ciddi uyarıları var. Hatta küresel sağlığa yönelik en ciddi tehditlerden biri olarak görülüyor artık.

Et tüketicileri en önemli besin kaynaklarının antibiyotik olduğunu akıllarından çıkarmamalı. Ne kadar çok et (ve hayvansal gıda) o kadar çok antibiyotik... Ne kadar çok antibiyotik, o kadar antibiyotik direnci... İleride bir gün, antibiyotiklerin etki etmediği amansız hastalıklarla boğuşmak zorunda kalabiliriz. Bünyemize giren antibiyotiğin bağışıklık sistemimize verdiği zararı tartışmaya gerek bile yok. Sırf bu sebeple bile, salgınlar olduğunda -ki değişmezsek olacak- hastalanma ve hayatımızı kaybetme olasılığımız o kadar yüksek olacaktır. Kısacası, salgınların tükettiğimiz gıdalarla çok yakından ilgili olduğu açık. Lafı daha fazla uzatmadan sözü DSÖ'nün Çin temsilcisi Dr. Gauden Galea'ya bırakmak isterim:

"İnsanlar et yediği sürece, enfeksiyon riski daima olacaktır."

Böyle devam etmeyecek elbette. Bir gün bu virüsün de çaresi bulunacak. Önemli olan bundan sonra neler yaptığımız. Hayatın normalleşeceğini söyleyen çok insan var. Ama hayat normalleşmemeli. Eğer eskiye dönersek, olumluya çevirebileceğimiz bu zorlu süreç boyunca feragat ettiklerimiz, verdiğimiz kayıplar boşa gidecek demektir. Hastalıkla mücadele edenleri, sevdiklerini yitirenleri, kendi hayatını riske atıp büyük bir özveriyle çalışan sağlık görevlilerini, Cemil Taşçıoğlu'nu ve daha nicelerini unutacak mıyız?

Dünyayı değiştirmek isteyen kendisinden başlamalı işte.

Her şeyi kontrol edemeyeceğimizi, açgözlülüğümüzün de bir sınırı olduğunu, doğanın bize göre esnemeyeceğini, bizim kendimizi doğaya göre ayarlamamız gerektiğini ilk defa bu kadar net bir şekilde görebildik belki de. Artık ne yediğimize, ne içtiğimize, nasıl konuştuğumuza, nasıl davrandığımıza daha fazla kafa yormak zorundayız. Bütün tüketim alışkanlıklarımızı tek tek gözden geçirmek, daha azla yetinebilmek zorundayız. Kendimize karşı olduğu kadar etrafımızdaki insanlara, topluma ve bir bütün olarak dünyaya karşı da sorumlu olduğumuzu anlamak zorundayız. Türk'ü ya da Müslüman'ı düşündüğümüz ölçüde, hiçbir ayrım gözetmeksizin Çinli'yi, İtalyan'ı, ateisti, Budist'i, dereyi, vadiyi, aslanı, zürafayı düşünmek zorundayız. Başkasının sağlığı bizim sağlığımız, başkasının özgürlüğü bizim özgürlüğümüzdür. Son ve kaçınılmaz olarak; doğaya yaptığımız en ufak müdahalelerin bile bize misliyle geri döneceğini artık anlamak zorundayız. Aksi takdirde bugünleri mumla arayacağız.

Noam Chomsky salgın üzerine şunları söylemişti: "Koronavirüsün iyi yanı, belki de insanları nasıl bir dünya istediklerini üzerine düşünmeye itmesi olacak." Doğa bize bir şey öğretmiyor olabilir, ama ondan öğrenebileceğimiz çok şey var.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ANTALYALI GENÇ KIZA AÇIK MEKTUP

Bedendeki en önemli sıvı neşedir. İnsan, neşe miktarı azaldığında yaşamını sürdürmekte mühim zorluklar çeker. Bir toplama kampında bile neşenizi muhafaza edebilirsiniz, mutluluktan bağımsız bir sıvıdır neşe, mesela, bazen ölürken insanın gözünden akar. Merhaba, mektubuma bu şekilde başlamam umarım sizi meyus kılmaz. Dört beş senedir bir şeye nasıl başlayıp bitireceğim hususunda şaşırmalar, sürçmeler yaşıyorum. Sizi en son ne zaman gördüğümü bile doğru dürüst hatırlamıyorum. O kadar hatırlamıyorum ki, Çin'den yayılan virüsle ya da ordumuzun girdiği savaşla bile ilgilenecek gücüm yok. Hatıranın kaybı, anı da etkiliyor demek. Her şey azar azar tecrübe ediliyor.

11 Mart 2017 akşamı Salon'da bir şey oldu. Sizi ilk kez beklediğim, ah 2011 olmalı, sosyal medyadan daha evvel orda olacağınızı belirttiğiniz *Haymatlos*'ta olanlara benzemeyen bir şey. *Kesmeşeker* ne güzel anlar yaşatmıştı bize. Selam verememiştim yanınızdaki adamdan çekindiğim için. İşte 11 Mart günü, bu kez, başka birilerinin çaldığı, sizin de o birilerini sevdiğiniz konsere gelmediniz. En azından yanınızda bir adam olmayacaktı, konsere gelmediğiniz için. Ulusal bayram sevinci yaşatan milli bir gelişmeydi bu benim için. Birtakım videolar çektim, ayrıldım oradan. Fakat, sonrasında çeşitli kılıklarda karşıma çıkacaktınız çıkmasına da artık beni hatırlamayacaktınız. Bense geliştirdiğim bir şiir tekniği sayesinde hem sizin mevcudiyetinizi havsalamda tutuyor hem de karşılaştığım her seferde kepazeliklere imza atmamak için bu tekniği tutamak olarak kullanıyordum.

Bir toplama kampında bile neşenizi muhafaza edebilirsiniz, mutluluktan bağımsız bir sıvıdır neşe mesela, bazen ölürken insanın gözünden akar.

Ben sizi hatırlamaya mahkûm bırakılmıştım Sevgili Antalyalı Genç Kız, insanın kendine ne kötülükler yapabileceğinin yerli ve milli bir örneği olarak halktan saygı da görmeye başlamıştım. Şiir kitaplarım 500 adetin üzerinde satıyordu. Bazıları da ezberlenip okunuyordu. Tuvalet kapısına yazılan dizelerim bile vardı. Şiiri bırakmam gereken yerde bırakmamam/ bırakamamam veçhesinde kuşkusuz büyük bir tesiriniz var üzerimde. Sizden intikam almak için roman bile yazdım. Evet, benimle birlikte mutluyken başkasına âşık olmanız hatta –maalesef– resmi nikâh akdi yapmanız minik bir intikamı gerektirir elbette. Eserimin bir intikam romanı olduğunu herkesten gizledim, utandım ve sessizleştim.

Eski sevgilim olduğunuz gerçeğini ağzımdan kaçırdığım günü hatırlar mısınız? Alkollüydük epeyce, meczup zannedip bana acımıştınız, hatta fırsat bulup bir erkeği iştahla öpmem sizde anaç bir ışık yakmış olmalı ki beni alelacele bir eve götürüp yanıma uzanmıştınız. Sizi öpmüştüm. Güvende olduğumu anladığınız an kalkıp başka bir odaya gitmiştiniz. Eğer mektubuma cevap yazacak olursanız, bana acıma tekniğinizi uzun uzun tasvir edersiniz size çok teşekkür ederim. Beni hatırlamamanız benim için geçerli bir mazeret. Bu yüzden size meczup diyecek değilim. Ben sizi hiç unutmamak için, az önce de söylediğim gibi, şiirde girdiğim arayışlarda muvaffak olmuştum. Bana verilen her imgeyi, size ait bir filtreden geçirip ondan sonra kullanıyorum. Yaşattıklarınızı sizle mühürlüyorum. Fakat bu imgeleri, zamanımıza uygun metotlarla işleyip, iç sesime uygun, bana münhasır bir sentaksla okura sunuyorum. Eğer okuduysanız ki muhakkak size haber edilmiştir, size ithaf ettiğim şiirde 2015 yılında yaşadığımız enteresan olaylar muhal bir şifreyle kayıtlıdır. Bunu yalnızca siz ve ben çözebiliriz, diğer okurlara Allah'tan selamet diliyorum.

Devrimizde bir kadına karşı takıntılı görünmek, onunla olan arkadaşlığımızı da bitirebilir diye sizinle karşılaştığım hiçbir anda sizi nasıl istediğimi, uğrunuza neler yaptığımı söyleyemedim. Paylaştığım storylerde en sevdiğiniz rengin baskın olmasına özen gösteriyordum. Önceki beğenilerinizden hazırladığım bir algoritmayla süslüyordum gönderilerimi. Bunların çoğu yıkık şeylerdi Antalyalı Genç Kız, yüksek rütbeli arkadaşlarım acaba neler düşünmüşlerdir hakkımda. Biliyorsunuz arkadaşlarımın tamamı yazar çizer ve fikir insanı. Perişanlığıma bakıp nasıl iç geçirmişlerdir kim bilir. Karşılaştığımız günleri ve mekânları not alıp, haftanızı nasıl geçirdiğinizi çözmeye ayırdığım zamanları birleştirsem, 30 gün kazanırım herhalde. 720 saat yapıyor, çok. Bunları, bütün bu olanları size söyleyemedim. Gerek kalmadı çünkü. Bir buluşmamızda size olan iştiyakımdan bir şüpheniz olmadığını

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Didem Dağlıoğlu

açık açık söylemiştiniz. Fakat, artık sizde bana bir iştiyak yoktu. Ne söylesem ne eylesem eskisi gibi olamayacaktık. İyi ki de boşboğazlık yapmamışım. Korkar, belki de beni akıl hastanesine şikâyet ederdiniz.

Ama nasıl gurur duydum sizinle, bana inandığınız ve karşılık vermediğiniz gün. Çünkü diğer Antalyalı Genç Kızlar bana itimat etmiyorlardı. Kötü şöhretimin çürük meyvelerini topluyordum âdeta. Her eylemim, söylemim ironi zannedildiği için itiyatla karşılanmaktaydı. Sokrates gibi ben de ironinin kurbanı olmuştum, olmuştum ama yaşıyordum, hem de hatırlayarak. Size bir gün kavuşma ümidim tamamen tükensin de gidip bir köşede evleneyim, çocuklarım olsun istedim. Bitsin artık bu çile diyordum. Diğer Antalyalı Genç Kızlar moralimi böyle bozmuştu. Sizin, karşılık vermemenize rağmen duygumdan emin olmanız, kâinatın efendisi Hazreti Muhammet Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in emin sıfatını aklıma getirdi. Çünkü başka aklıma getirecek bir şey bulamıyordum, o kadar çaresizdim.

Vücudumdaki neşe miktarı azaldıkça uyku, yemek, cinsellik ve boşaltım sistemi düzenimin bozulacağını sanıyordum. En azından moral kaynağı olurdu bu benim için. Bir ara uyku düzenim bozulur gibi olunca umutlanmaya başladım. Fakat kısa sürede düzeldi. Sonra her şey düzeldi. Bir başkasının kılığında tekrar karşıma çıkana kadar sizi bekleyeceğimden emin olun. Aynı şeyleri konuşacağımızdan emin olun. Fakat şunu da bilin ki, beni nasıl önemsediğinizi itiraf ettiğiniz arkadaşınız benim de arkadaşım. Antalya'da bana olan aşkınız için, henüz benle daha tanışmamışken bile, kendinizi nasıl heder ettiğinizi anlattı. Nasıl olsa bunu da unutacağınız için gönül rahatlığı ile yazıyorum şu ayrıntıyı.

Derslerinizde size başarılar dilerim. Duyduğum kadarıyla divan edebiyatına vakıfsınız ve oldukça başarılısınız. Fakat Osmanlıca telaffuzunuza biraz daha özen göstermelisiniz. Mezuniyet törenine beni çağırırsanız muhakkak uğramaya çalışırım. Böylece Antalya'da denize girme fırsatı da yakalamış olurum. Bir karşılaşmamızda elinizi öptükten sonraki mahcubiyetle, elinizden öperim efendim. Sağlıkla kalın.

Hamiş: Önümüzdeki aylarda (tam belli değil) *Varlık*'ta bir şiirim çıkacak. Okulunuzun kütüphanesinden bakabilirseniz çok sevinirim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

SONUNDA 'SON' OLAN BİR MUTLULUK BİLE TEDİRGİN EDİCİ

"Her şey normale döndüğü zaman, her şey normalleşene kadar zaman gerekli olacak bize."

* Virüs salgını için tıpkı filmlerdeki gibi diyenler var. O zaman bu filmin mutlu bir sonu da vardır diye umut ediyorum. Ondan sonrasını –eğer filmin ikincisini çekmedilerse– görmeyiz. Çocukluğumdan beri dünyanın tehlike altında kaldığı ve sonrasında bir kahramanın ve ekibinin dünyayı kurtardığı sayısız film izledim. Bu filmlerde empati kurduğum kişi –muhtemelen birçok insan gibi– tabii ki filmin kahramanıydı. Belki treni durduracak gücümüz ya da dünyaya çarpacak meteoru durdurma şansımız yok ama bu durumda kişisel tedbiri elden bırakmamak ve yetkililerin uyarılarını dikkate almak bile bizi kahraman yapacaktır. Bu sefer filmin içindeyiz ve oynuyoruz. Güzel oynayalım, her birimiz elinden geleni yapsın ve elini yıkasın. Elimizden geleni yaptıktan sonra bile ellerimizi yıkayalım...

* Annelerimizi, babalarımızı ve yaşlı akrabalarımızı ne kadar önemsediğimizi gösteren bir döneme girdik toplum olarak. Sevgi dolu bir milletiz, sevmeyi seviyoruz.

* Eskiden sayım yapılırdı ve sokağa çıkma yasağı olurdu sayım bitene kadar. Biz de az araba geçmediğini bildiğimiz için taştan kaleler yaptığımız o mahalle maçlarını sayım günü caddeye taşırdık. Sanki büyük bir takımın futbolcusu gibi hissederdik kendimizi. Kalecimizin uzun degajı anca minibüslerin, otobüslerin geçtiği bu koca caddede oyunda kalırdı. Top birinin bahçesine gitmediği için yarım da kalmazdı maçımız. Çocukluğumu seviyorum, şimdi de çocukları seviyorum. Bu salgının beni mutlu eden tek tarafı çocuklara bir şey yapmıyor olması. Çocukluk hayallerimiz gibi hayaller kuracak vakte sahibiz ve bu hayallerin insanlık adına olması durumunda nakite de gerek kalmayacak, güzel düşünelim.

* Ukrayna'da evde kalan gençleri harekete çağıran bir başkan var. Dezavantajı avantaja çevirebilecek bir hamle yapmak istiyor nüfus artışı için. Bizde eksik olansa, kendimden örnek verecek olursam, kitap okumak olacaktır. Okuyalım, anlayalım. "Heee öylemiymiş!" dedirten bilgilerle dolu kitaplar var evimizde, evimizde bilmediğimiz bir dünya var. Onu öğrenmenin tam sırası.

* Twitter virüsten en çok etkilenen sosyal platform oldu. İnanılmaz bir bilgi kirliliği var, okudukça anksiyete bozukluğuna sahip olduğumuzu düşündüren cinsten. Doğru hesaplardan, tam tersine yararlı ve eğitici türden onları bulalım.

* Her şey normale döndüğü zaman, her şey normalleşene kadar zaman gerekli olacak bize.

* En sert komedyenin bile şaka yaparsa dilinin yanacağı bu dönemde, şakadan önce ne gerekirse onu yapmaya hazırım. Ona ihtiyaç duyulduğu zaman da tekrar işime dönerim mantığındayım...

* Annem kelle paça yapmış getirmiş, "Al oğlum," diyor "bağışıklığını güçlendirir." Benim bağışıklığım sensin, diyemedim. Bu durumda bile çocuklarını düşünen annelere de ayrı güveniyorum. Bir çocuğun metabolizmasının nasıl çalıştığını, sindirim sisteminin ne kadar güçlü olduğunu bilen anneler var bu topraklarda. Oğluna, kızına neyin iyi geldiğini bilen anneler... "Bizimki hemen hastalanır. Sen şunu al, akşam giysin," diye ördüğü kazağı arkadaşına veren ama arkadaşı için de atkı bere ören anneler, hem size hem dualarınıza minnettarız.

* Bu yazıyı ne zaman, nerede okuyorsun bilmiyorum ama umarım okuduğun zaman güzel haberlerin olduğu bir gündesindir.

* Tedbir alın, ev de kalın, sağlıkla kalın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

RUJ LEKESİ

Kapı çalıyor. Kitabı kapatıp kalkıyorum. Başım döner gibi oluyor. Neyse ki hemen toparlıyorum. Bakkalın çırağıdır. Ekmek getirmiş olmalı. Aylardır başka gelen olmadı. Açıyorum. Tülay'mış. Saçlarını boyatmış. Ateş kızılı. Uçları maşayla kıvrılmış belli. Yüzünde el kalınlığı makyaj. Göğüslerini göze sokan açık yaka siyah bluz. Altında daracık kot. Her zamanki gibi alımlı. "N'aber tatlım?" diyerek giriyor. Kapıyı ayağıyla itip doğru mutfağa... Teklifsiz oturuyor masaya. Tülay, tek arkadaşım. İlkokuldan. Arka mahallede oturur. Herkesle koptu bağım onunla kopmadı. Parfümü yeni galiba. Mutfağı doldurdu mis kokusu. Bu ev hep sidik kokacak değil ya. Arada Tülay'ın parfümleriyle... "Nasılsın," diyorum. "Nasıl olsun," derken çantasından çıkardığı aynaya bakıyor. Saçlarını kontrol edecek. Düzelttiği bukleleri arkaya savuruyor. O sırada ninem iniltiyle uğultu arasında bir ses çıkarıyor. İçerideki kokunun, sese tutunup yanımıza kadar geleceğinden korkuyor, odanın kapısını kapatıyorum.

"Ne zamandır uğramıyorsun," diyorum. "Ay sorma," diyor aynaya bakmaya devam ederken. Bekliyorum. Görüntüsünden memnun, aynayı çantasına atıyor. Başlıyor anlatmaya. Çok yakışıklı biriyle tanışmış. Sık görüşüyorlarmış. Bu arada diğerleri de hâlâ peşindeymiş. Bir sürü pahalı hediye geliyormuş. Nereye koyacağını bilemiyormuş artık. Şımarık kahkahalar atıyor. Anlatırken öyle bir bakışı var ki. Acıyarak. Eğlenir gibi. Ezilip yok olsam da belli etmiyor, sessizce dinlemeyi sürdürüyorum. Devam ediyor. Daha ilk buluşmada elini tutmuş. Kocamanmış elleri. Güçlü. Sinemaya gitmişler hafta sonu. Aşk filmi varmış. Neredeyse kucak kucağa oturmuşlar. Öpüşmüşler film boyu. Dudakları sıcacıkmış adamın. Bütün erkeklerin dudakları sıcak mıdır, diye sorasım geliyor. Vazgeçiyorum. Konuşmama fırsat vermiyor zaten. Anlatacakları bitince susuyor. "Kitap getirdin mi bana," diye soruyorum. Sessizlik. Duymamış sanki. "Hafta sonu sinemaya gidelim," diyor aniden. "Gidemem ben." "Neden?" "Öyle." "Ben izin alırım babandan." "Çıkamam, kaç kere söyledim sana." "Sen bilirsin, kuruyup dur bu evde," diyor. Hışımla kalkıp kapıyı çarpıyor. Topuklarının sesi apartman boşluğunu aşıp evin içine kadar yayılıyor. Tak, tak, tak, tak... Arkasından bakmak için pencereye yaklaşıyor, saçlarını attıra attıra yürümesini izliyorum. Kim bilir kaçıncı sevgilisiyle buluşacak? O sırada bir çocuk koşuyor. El arabalı seyyar satıcının tiz sesi havaya karışıyor. Köşede, camları açık siyah otomobil. Gidenler, dönenler. Bir yere yetişmeye çalışanlar. Kalabalık. Dünyanın son günü sanırsın. Herkesin amacı var, belli. Camın ardında akıp giden hayat. Elimi uzatsam tutacağım. Bense burada, bu küçücük evde, kendi kendimle...

Sonra perdeyi kapatıp diğer odaya gidiyorum. Yatağıma uzanıp kitabımı yeniden elime... Mücella. Kaldığım yerden okumaya devam. Son sayfayı kapatınca Mücella oluyorum. Onun gibi koklanmadan kuruyorum. Okuyacak başka kitabım yok. Tülay da getirmedi yenisini. Eskiden kitaplarımı babam alırdı. "Benim kızım doktor olacak," derdi. Gülüşüp eğlenirdik baba kız. Çok ilgilenirdi benimle. Neden böyle olduk? İlkokulu bitirdiğim yıl. Öldü o. Annemin, tanımadığımız o adamla gittiği gün. Bizi terk edip üzerimize kalın karanlıkları örttüğünde. Öldü dediysem bedeni değil. Ruhu. Yalnız toprağın altındakiler mi ölüdür?

Hava kararınca babam geliyor. Mutfağa geçiyoruz. Az önce Tülay'ın oturduğu yere şimdi ben oturuyorum. Hiç konuşmadan yemeğini yiyor. Her zamankinden daha çok içiyor. Sarhoş olduğu zaman duvardan farksız olur. Gözü rakı bardağında, uzun uzun dalıyor yine. Tek kelime etmiyor. Az sonra hıçkıra hıçkıra ağlayacak. Sofrayı toplayınca televizyonu açıyorum. En sevdiğim dizi... İki sevgilinin şehvetli iniltileri dolduruyor odayı. Nefesim sıklaşıyor, kasıklarım karıncalanıyor. Kanalı değiştiriyorum. Ninemin ayakları kucağımda. Hareketsizlikten buza kesmiş bir çift ayağı ovup duruyorum bütün gece. İnsan kendine acır mı? Ben acıyorum. Gece yarısı olmadan yatağımdayım. Uyumaya çalışıyor, uyuyamıyorum. Perdeler kapalı. Odam karanlık. Üst kattan konuşma sesleri... Yan odadan gelir gibi. Sonra Tülay'ın anlattıkları. Güçlü eller, pahalı hediyeler. Yeni parfümünün kokusu hâlâ burnumda. Kimim ben? Pikeme sarınıp esrik rüyalara teslim ediyorum ruhumu.

Ertesi sabah babamın evden çıktığını duymamışım. Hiçbir şey söylemeden gitmiş yine. Bir inilti. Bakıyorum, ninem. Acıyorum ona. Yatağa bağlandığı günden beri ölmek istiyor, ölemiyor. Ölüme kavuşmak, ölümü düşünmeye hiç benzemiyor. Oysa uykuya dalar gibi bırakmak isterdi kendini ecelin kollarına. İçeride insanın genzini yakan ayrı kesif koku. Bütün geceyi mesanesini ve bağırsaklarını boşaltarak geçirmiş. Temizlemek lazım. Her gün biraz daha zayıflamasına rağmen gün geçtikçe ağırlaşıyor ninem sanki. İnsan eti ağır oluyor. Bu sabahki temizlik işi uzayacak belli. Ellerimi defalarca yıkayacak, öğürmelerimi bastırmak için sürekli yukarı bakacağım. O da yüzünü pencereye dönerek bakışlarını tek noktaya sabitleyecek. Ne kadar uzun süresre sürsün, iş bitene kadar göz göze gelmeyeceğiz. Bu evde tüm sabahlar böyle başlamaz mı zaten? Tekrar düğmesi açık kalmış yazıcının çoğalttığı sayfalara benziyor hayatım.

Dilim damağım kupkuru. Mutfağa gidiyorum. Masadaki sürahiye uzandığım sırada, duvarla hali arasında parlayan bir şey dikkatimi çekiyor. Yakından bakıyorum. Ruj. Tülay düşürmüş olmalı. Uzanıp alıyorum. Ne yapacağımı bilmeden öylece bekliyorum bir süre. Yasak elmayı tutmuşum gibi parmaklarım yanıyor. Kalbim ağzımda atıyor. Eski bir filmin, o unuttuğum sahnesi canlanıyor zihnimde.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Elim boynuma gidiyor istemsiz. Kontrolünü kaybettiğim ayaklarım, yatak odasına götürüyor beni. Karşımda ayna. Kenarları kararmış rutubetten. Uzun uzun bakıyorum. Şu koca dünyada kum zerreciği kadar yer kaplamayan gözlerim. Durgun göllere benzeyen. Kusursuz görünen dışarıdan. Yüzeyi parlak. Dibi balçık. Güzel miyim, bilmiyorum. Yıllardır kimse bakmadı yüzüme. Parmak uçlarımda yükselip karnımı içime çekiyorum. Geceliğin yakasından fırlayacak kadar dolgun, diri göğüslerim. Bir erkek elinin onlara dokunduğunu hayal ediyorum. Tülay kadar alımlı görünüp görünmediğimi merak ediyorum.

Odama gidiyorum tekrar. Gözüm pencereye ilişiyor. Siyah otomobil yine orada. Şoför penceresi aralık. Ekmek almaya gittiğimde fark etmiştim ilk kez onu. Aylar önce. Bakkalın çırağıyla gönderdiği mektupları defalarca okumuştum cevap yazmasam da. Bir şeyleri noktalama, hiç olmazsa değiştirme isteğiyle doluyor içim aniden. Yapabilir miyim, bilmiyorum. Annem yapmıştı. Tek söz söylemeden hem de. O sabah babam evden çıkarken uyanmıştım. Bütün gece annemle kavga etmişlerdi. Üzgündüm. Uzun süre içeriden gelecek bir tıkırtı duymayı bekledim, çıt yoktu. Yavaşça kalktım. Yatak odasının önüne gidip kapıda durdum. Kalbim ağzımda atıyordu. Annem gardırobun önünde durmuş kıyafetlerini bavula koyuyordu. Alacakları bittikten sonra çantasından çıkardığı rujunu sürdü. Dudaklarını birbirine sürüp gülümser gibi yaptı. Aynadan beni fark etti o an. Uzun süre bakıştık. Döndü, bana yaklaştı. Diz çöküp boynuma bir öpücük kondurdu. Sonra bavulunu alıp sessizce kapıyı kapattı. Bana bıraktığı vedası, boynumdaki ruj lekesi oldu.

Birden karar veriyor, hızla dolabı açıyorum. Annemden kalma gri ekose eteğim. Üzerine beyaz, bisiklet yaka bluz. Saçlarım tepede atkuyruğu. Tülay'ın ruju elimde. Kapağını açıp kokusunu içime çekiyorum. İlk kez yapmama rağmen ustaca boyuyorum kendimi. Hiç taşırmadan. Sonra dudaklarımı birbirine sürüp gülümser gibi yapıyorum. Kapağını kapatırken elimden düşüyor. Eğilip almadan kapıya yöneliyorum. Ninem karşımda. Göz göze geliyoruz. Nereye gidiyorsun, der gibi bakıyor yatağından. Aldırmıyor, ayakkabılarımı giyiyorum. Anahtar almama gerek yok. Yıllar önce, annemin ardına bakmadan çekip gittiği kapıdan hızla çıkıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Anıl Mert Özsoy

BILL GATES'İN COVID-19 KEHANETİ VE DÜNYANIN İÇİNE DÜŞTÜĞÜ HÂL!

Tüm dünyayı etkisi altına alan bir hayalet Çin'den İtalya'ya, Amerika Birleşik Devletleri'nden Türkiye'ye, tüm ülkelerde dolaşmaya başladı! Corona ailesine ait olan bu yeni virüs, tıp literatüründeki adıyla, COVID-19, dil, din, ırk ayrımı yapmadan çok geniş bir alana yayıldı ve şu anda Dünya Sağlık Örgütü'nün açıkladığı rakamlara göre 2 milyona yakın insanı etkiledi, on binlerce insanın da ölümüne neden oldu.

Ekonomi Politiğin Virüse Etkileri

21. yüzyılda ortaya çıkan ve kapitalizmin en vahşi hâlini aldığı neoliberal politikalar sağlıktan eğitime birçok kamusal hizmetin özelleşmesine ve sosyal devlet anlayışından uzaklaşılmasına neden oldu. Sermayenin sürekli tüketim ve zorunluluk gerektiren bu alanlardaki saldırgan tavrı ilk elden devletlerin kendilerine kaynak yaratması olarak okunsa da bunun böyle olmadığını gördük, görmeye devam ediyoruz. İngiltere gibi "güneş batmayan bir ülke" sağlık sisteminin çökmesiyle birlikte neye uğradığını şaşırdı. Ülkedeki çoğu huzurevi sakinleri ölüme terk edildi. İlk çağlardan bugüne kalan kadim anlatılarda dahi eşine az rastlanacak bir trajediyle karşı karşıyayız. Sürecin gün geçtikçe daha da sertleşeceğinin ve salgının henüz en üst noktasına ulaşmadığının açıklandığı bugünlerde farklı ülkelerden İngiltere örneğine yakın haberler geliyor. Bunlardan en acısı da muhakkak Amerika Birleşik Devletleri'nde açılan toplu mezarlar... Dünya üzerinde yaşayan tüm dinlerde, ölünün gömülmesi önemli bir ritüel ve yine ruh bilimcilerinin makalelerinden okuduğumuz kadarıyla insanlığın acıyla baş etmesi için önemli bir mesele olan defin maalesef bu süreçte bir "hiç" olarak görülmeye başlandı ve ölümler, hak ettikleri etik tavırla anılmak yerine birer "rakam" oldular. Tüm bu yaşananlara sınıfsal perspektifte yaklaştığımızda ölümlerin, toplu mezarların, ölüme terk edilmenin yoksulları ve dezavantajlı grupları daha sert vurduğunu söylemekte bir beis yoktur.

Önümüzdeki on yıllık zaman dilimlerinde eğer bir şey 10 milyondan fazla insanın hayatına son verirse bu bir savaştan çok, yüksek derecede hızlı yayılan bir virüs olur.
BillGates

Bill Gates'in 5 Yıl Önceki O Konuşması

Dünyada tüm bu trajedi yaşanırken ve yaşananların bir an önce çözülmesi için sayısız çağrı ve faaliyet devam ederken bu yazıda Bill Gates'in COVID-19 salgını üzerine düşüncelerine ve tavsiyelerine odaklanacağım.

Bill Gates, 2015 yılında yaptığı bir TED X konuşmasında, dünyayı bir sonraki büyük salgına karşı uyarmıştı ve "Önümüzdeki 10 yılda bir şey 10 milyon insanı öldürürse bu muhtemelen savaş değil, oldukça bulaşıcı bir virüs olacaktır," demişti. Gates'in Ebola'nın yine dünya halklarını pençesine aldığı o günlerde yaptığı konuşma ne kadar haklı olduğunu gün yüzüne çıkarıyor. Dünyanın en büyük teknoloji şirketlerinden birine sahip olan ve dünya üzerindeki en zengin ikinci insan olan Gates'in bu tahayyülü elbette tartışılmayı hak ediyor. Hiç şüphesiz ki kapitalizmin çarklarından biri olan Gates ve şirketinin bu öngörüsü ve hemen akabinde gelişen süreçte yaptığı açıklamalarla Gates, emekçi ve dezavantajlı grupların bir savunucusu olarak yorumlanmamalı. Çünkü biliyoruz ki dünya üzerinde işletilen bir düzen var ve Gates, bu düzenin kendisine sunduğu imkânları da oldukça iyi kullanan ve buradan bir yorum devşiren bir iş insanı, yatırımcı.

Bill Gates Neyi Öngördü?

Gates'in konuşmasında en dikkat çekici nokta şüphesiz, 10 yıl içerisinde gerçekleşecek olan bir salgın hakkında çağrıda bulunmasıydı. Resmi açıklamalara göre 12 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan COVID-19, Gates'in öngörüsünü doğruluyor. "Önümüzdeki 10 yılda eğer bir şey 10 milyondan fazla insanın hayatına son verirse bu bir savaştan çok, yüksek derecede hızlı yayılan bir virüs olur. Füzeler değil, mikroplar olur," diyen Gates, şu noktalara da dikkat çekiyor:

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Eren Cüneyt Pidal

"Bunun bir nedeni de nükleer caydırıcı silahlara büyük yatırım yapmış olmamız. Salgın hastalıkları durdurmak için ise çok az yatırım yaptık. Bir sonraki salgın için hazır değiliz."

İki büyük dünya savaşı, soykırımlar ve katliamlar görmüş insanlık 21. yüzyıla da kanla başladı. Irak'ta, Arap ülkelerinde, Libya'da, Suriye'de yaşananlar alışılagelmiş -savaşa alışmak, ne acı!- savaş anlayışını değiştirdi. Soğuk savaş tecrübesi de yaşamış insanlık; nükleer silahların, üretim tehditlerinin, petrol paylaşımlarındaki kirli anlaşmaların, mülteci tüccarlığının yapıldığı zamanlarda Gates'in bu çağrısına kulak vermeliydi.

COVID-19'u Diğerlerinden Ayıran Özellik

COVID-19, dünya üzerinde görülen diğer virüslerden bir noktada ayrılıyor. O nokta da çok hızlı yayılması ve ölümcül sonuçlara çok hızlı ulaşması. Bugün Dünya Sağlık Örgütü'nün de pandemi ilan ettiği ilk günlerden bu yana yaptığı en önemli çağrı sosyal izolasyondu. Türkiye gibi emek-sermaye çelişkisinin en üst seviyede yaşandığı, insanların hayatlarını günlük kazandığı ve sosyal yardımlar alamadığı bir ülkede sosyal izolasyona uymak elbette zor oldu. Gates yine TED-X'te yaptığı konuşmada şu sözlerle sosyal izolasyona dikkat çekiyor:

"Bulaşıcı hastalığa yakalandığı hâlde kendini iyi hisseden, uçağa binmiş ya da markete gitmiş birinden virüs kapabilirsiniz."

Amerika Birleşik Devletleri'nde çok sayıda insana bulaşan virüs birçok zaafiyeti de ortaya çıkardı. Araştırmacıların açıklamalarına göre, virüs en çok siyahların, Latin Amerikalıların, İspanyolların yaşadığı yoksul mahallelerde görüldü. Sayının çok hızlı artmasının ardından Donald Trump, ciddi bir siyasi tavır göstererek, Çin'i virüsü dünyaya yaymakla suçladı. Trump bu siyasi söylemini literatüre COVID-19 olarak geçen virüsü "Çin Virüsü" olarak adlandırarak salgının insani yönünü başka bir boyutta yansıtarak, savaş yanlısı ve ırkçılığı besleyen bir noktaya taşıdı. Trump bu akıl dışı söylemlerinin ardından Dünya Sağlık Örgütü'ne yapılan fon yardımını kesti. İnsanlığın tek vücut olması gereken zamanlarda Trump'ın söylemlerinin ilerleyen günlerde nasıl bir karşılığı olacağı merak konusu. Bakın, Gates sanki bugünleri önceden görmüş gibi neler söylüyor:

"Virüsün kaynağı Ebola gibi doğal bir salgın da olabilir ya da bir biyoterörizm de olabilir."

Salgının yoksulları ve dezavantajlı grupları vurduğunu söylemiştik. Sağlık sektörünün belli başlı tekellerin elinde olduğunu bilerek yola çıktığımızda dünyada yaşananlara bakmakta fayda var. Siyasi bir oluşum olan Avrupa

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Birliği, uzun zamandır ekonomik krizlerle mücadele ediyor. 2008 ekonomik krizinin en ağır hissedildiği ülkelerin başında gelen İspanya ve İtalya salgında en çok hasar alan ülkelerden oldu. Özellikle İtalya salgının günbegün yayıldığını, yalnız bırakıldığını ve Avrupa Birliği'nin yeterli yardımda bulunmadığını iddia ediyor.

Bu noktada elbette süreçten en çok etkilenenler insanlar oldu. Çünkü bahsi geçen her iki ülkede de sağlık sistemleri çökmüş vaziyette. Yeterli yoğun bakım ve solunum cihazının olmaması doktorları yaşlılarla gençler arasında bir seçim yapmaya kadar itti. İnsanlar sadece yaşlı oldukları için ölüme terk edildiler! Peki, 50 yılı aşkın süredir birlikte ekonomi politik tavır alan bu ülkeler hazinelerindeki milyarlarca euro para ile ne gibi yatırımlar yaptılar? Elbette bu sorunun yanıtı geniş ve uzun ama şunu görebiliyoruz ki sağlık alanında sınıfta kaldıkları aşikâr... Gates, sağlık sisteminin geliştirilmesi için şu uyarılarda bulunuyor:

"Öncelikle yoksul ülkelerde güçlü bir sağlık sistemine kurulmasına ihtiyacımız var. Tıbbi ekiplerle, eğitimli ve yardıma hazır bir sürü insana, ordunun birliğine ihtiyacımız var.

Simülasyonlar yapmamız gerekiyor. Savaş oyunları değil bakteri oyunları. Böylece hangi alanda zayıf olduğumuzu anlarız. ABD'de yapılan son bakteri oyunu 2001'den önceydi ve çok iyi sonuçlanmadı."

Salgın ve Ekonomi

Küresel olarak etkilerini gördüğümüz bu salgının bir diğer noktası da ekonomi... Çoğu ülkede sokağa çıkma yasağı ilan edildi ve ekonomik önlem paketleri açıklandı. Genel olarak açıklanan ekonomi paketlerine baktığımızda sermayeden yana bir tavır alındığını görmek mümkün. İşçi ve emekçiler için günü kurtaran önlemler açıklanırken sermaye sınıfı için daha uzun soluklu bir "kurtarma" paketi düşünülüyor.

Henüz bunları tartışmak için gerekli koşulların oluşmadığını ve toplumsal bilincin o düzeye ulaşmadığını belirterek, "komünizm" tartışmalarına da bakmak gerekli. Çin'de ne kadar Ortodoks bir komünizm olmasa da devletin üretim araçlarını elinde bulundurması serbest piyasanın kan emiciliğini halklardan uzak tutuyor. Keza, sosyalist Küba'yı da bu tartışmaya katabiliriz. Her iki ülke de kendi ülkelerinde salgın önlemlerini aldıktan sonra dünya halklarının yardımına koştu. Ekonomilerindeki bu önlemli yaklaşım dayanışma imkânı sağladı. Peki dünyada süreç nasıl ilerleyecek? Uzmanlar, dünya genelinde ekonominin küçüleceğini belirtiyor. Fed'in açıkladığı son rakamlar da bunun göstergesi.. Küçülen ekonomilerin karşılığının yine emekçilerden çıkacağının bilincindeyiz.

Unutulmamalı ki dayanışma yaşatır. Bazen uzaktan da olsa...

Gates, küresel krize ilişkin olarak şu uyarılarda bulunuyor:

"Dünya Bankası'nın tahminlerine göre, küresel bir nezle salgını olması hâlinde dünya genelinde malvarlığı 3 trilyon doların altına inecek ve milyonlarca ölüm gerçekleşecek."

Yaklaşık 5 aylık pandemi sürecinde Gates'in öngörülerinin çok ötesine geçen bir ekonomik küçülmeyle karşı karşıyayız ve asıl kriz henüz başlamadı!

Bill Gates'ten Aşı Fonu

Dünyanın birçok ülkesinde bilim insanları aşı için çalışmalarını sürdürüyor. 5 yıl önce yaptığı konuşmayla bugünlere dikkat çeken Gates de çalışmaları yakından izlediğini belirtti. Aşı çalışmalarıyla ilgili açıklamalarda bulunan Gates COVID-19 salgınının insanların hayatları boyunca yaşayabileceği en büyük olay olduğunu vurgulayarak aşı için milyarlarca dolar fon sağladığını ifade etti. İnsanlara önemli bir uyarıda bulunan Bill Gates, COVID-19 salgını gibi büyük bir salgının her 20 yılda bir yaşanabileceğini söyledi. Salgın nedeniyle harcanan paranın nelerle karşı karşıya olduğumuz düşünüldüğünde oldukça küçük bir bedel olduğunu belirten Gates, insanların artık durumun ciddiyetini anladığını ve hükümetlerin virüs salgınlarını öncelikleri hâline getirmelerini istediğini vurguladı.

Bilim dünyası aşı çalışmalarının 18-24 ay içerisinde sonuç vereceği belirtiliyor. Bu süreçte insanlığın neler yaşayacağı ise henüz muamma. Hep birlikte göreceğiz...Umalım ki, olabildiğince az can kaybıyla bu süreci atlatırız. Unutulmamalı ki dayanışma yaşatır. Bazen uzaktan da olsa...

Son söz olarak bir teşekkür de dünyanın bütün sağlık emekçilerine... Zor zamanlardaki direnç ve azimleri için, tüm insanlık adına...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"MODERN ZAMANLARIN EN BÜYÜK JAPON ROMANCISI."

SUNDAY TELEGRAPH

Kabuktan ayrılamamak tereddüdü, tereddüt kabuktan ayrılamamayı getirir.
Natsume Soseki

TÜM KİTABEVLERİNDE VE ONLINE KİTAP SATIŞ SİTELERİNDE

konu:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

KAYIP

E. K.'ye...

"Nüfus kâğıdımı nasıl kaybettiyseniz öyle bulun!" diye bağırdı. Yoksa onu yerinden kımıldatamazmışız. Hepimizi korkuttu. Hastane ayağa kalktı. Kapıda kimlik soracaklar, olmasa almayacaklardı ameliyata sanki. Onu ikna etmeye uğraşmak, buzun ateşle dansına benzerdi. Aleviyle karşılaştığınız anda eriyip buharlaşırdınız. Hayır, sabah röntgene kayıt yaparlarken ehliyetini gösterince idare etmeselerdi neyse. Gel de anlat bunu babama.

Kan arayacağımız yerde, düştük bir kartın peşine. Etrafa dağılmadan önce aramızda yaptığımız iş bölümüne göre annem hastane odasını, ağabeyim geri dönüp evi arayacaktı. Ben de sedyeyle geçtiğimiz bodrum katındaki röntgen odasından yukarıya kadar, her yere bakacaktım. Kimliğini eline verdiğimde, yüzünde belirecek çocuksu sevinci hayal ederek heyecanlanıyordum. Yalnız, katları çıktıkça o ufacık plastik parçası bedenimi kaplayacak kadar büyüyordu gözümde. Bense giderek küçülüyor, altında ezildikçe eziliyordum.

Müjdeyi veremeyecek olmanın burukluğuyla odanın kapısını çekinerek açtığımda, söylenip duruyordu hâlâ. "Sahip çıkamadınız kafa kâğıdıma! Hüviyetsiz öldüreceksiniz beni..." Annem refakatçi koltuğuna çökmüş aradığımız çabucak bulunsun diye dua okuyordu dudakları kıpır kıpır. Hemşire, yatağın başında ameliyat öncesi rutin kontrollerini yapıyordu. Bense karşımdaki ekranda gerçeği oynanan hastane dizisinde olan biteni izliyordum sessizce. Elimden başka bir şey gelmediğinden, Kayıp Dede'nin ruhuna Fatiha okuyarak yardım istiyordum ondan. Ağabeyim bulabilmiş miydi kimliği acaba? Evi aradım. Karşıdaki ses endiseliydi. "Bakmadığım yer kalmadı, yok. Yok işte, yok!" diyordu. Ne yapacağımı bilemedim, telefonu yüzüne...

Bir boşluğun içinde buldum kendimi. Döne döne derinleşen. Halka halka büyüyen. Girdaba kapılmış aşağı doğru çekiliyordum.

Allah'tan babam durumu öğrenmeden, serumuna sakinleştirici enjekte etti hemşire. "Hastayı ameliyata alacağız birazdan," dedi. Ekranda kalp atışlarını gösteren çizgiler sıklaşmaya başladı. Kalp krizi belirtilerine rağmen babamın doğrulmaya çalıştığını gören genç kadın dışarı fırladı telaşla. Yanında doktorla odaya geri döndüğünde, serumun son damlalarıyla beraber akışı hızlanan sakinleştirici yavaş yavaş etkisini göstermeye başlamış, annemse dudaklarını kıpırdatmayı bırakmıştı.

Devletin saygın vatandaşı olarak yaşadığını gösteren, resmi namus belgesiydi bu kart babam için. İnsanın kimliğinin on bir haneli sayının içine sığabileceğini kabul etmezdi. O plastik parçası yanında değilken gerçeğini yitirip yok olmaktan korkardı. Sinemaya yalnız gitmiş de seyirciler bunun farkındaymış, salonda sadece o mısır yiyormuş da çıkardığı sesten herkes rahatsız oluyormuş gibi hissederdi. "Kafa kâğıdına sahip çıkmayandan hayır mı gelir?" der, hüviyetsiz insanların güvenilmez olduğunu savunurdu. Kıymetlisini, yatarken pijamasının cebine veya yastığının altına koyardı. Nereye gitse yanından ayırmaz, tuvalete bile onunla girerdi. Yine bir gün, kimlik kartını evde bulamayınca esip savurmuştu. Nemli plastik, yeni yıkanmış pijamasının cebinden çıkana kadar ne çile çekmiştik.

Evden dışarı adımını atarken bizimki de yanımızda mı değil mi, diye mutlaka sorardı. Oysa zarif görünmek uğruna giyilen dar kıyafetler ne kadar rahatsızsa, yanımda gereksiz nesneler bulundurmak da o kadar rahatsızlık vericiydi benim için. "Nüfus cüzdanı mı kaldı baba? Kimlik numaranı verdin mi tamam. Belgesini göstermen gerekmiyor ki artık," demeye ilk cesaret edişimde küsmüştü bana. Değil annem, nüfus müdürü bile gelip haklı olduğumu söylese ikna olmazdı. Ev yine dip köşe aranırken kartını bu kez tuvalette bulup getirdiğimde barışmıştı ancak. "Nerede buldun onu? Aferin!" demişti, gözleri parlayarak. Hayatım boyunca unutamadım bu sözü. Kendini sürekli tekrarlayıp duran bir yankıya dönüştü içimde.

Ameliyathanenin kapısında, sedyenin üzerine eğildim. Ağabeyimin, nüfus kâğıdını evde bulduğunu fısıldadım kulağına. Kendine gelince, kimliğine yeniden kavuşacağını anlamış olmalı ki gözleri kapalı olsa da yüzü aydınlandı. Sedye içeri alınırken çift kanatlı kapıdan kaçmak için arkaya birkaç adım attım. Anneme dönerek, "Sen hiç merak etme. Ben o işi halledeceğim," deyip fırladım. Doğru yukarı, hastane polisine... Adama durumu anlatınca, artık gazeteye kayıp ilanı verilmediğini, sadece karakolda tutanak tutulması gerektiğini söyledi. Yolu da sormaya utandığımdan, adresi telefonun haritalarından bulup gittim karakola.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

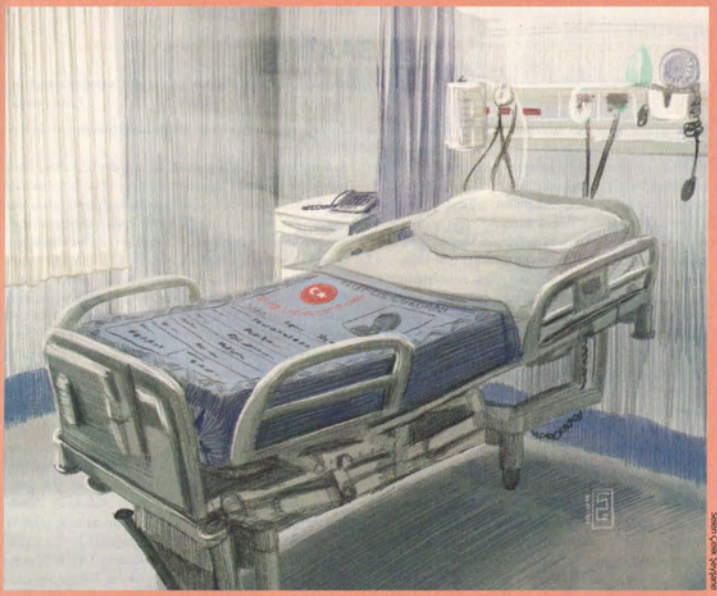

Kapıda sigara içen nöbetçiyi, başımla belli belirsiz selamlayarak girdim içeri. Danışmada oturanlardan, daha anlayışlı olacağını düşünerek kadın olanını seçip ne istediğimi söyledim. Parmağıyla işaret ettiği yere yöneldim sonra. Hemen arkasındaki odanın kapısını vurarak kafamı içeri uzattım. Kapının açıldığını gören polis, sakızını aceleyle ağzından çıkarıp önünde duran saksıdaki menekşenin dibine attı. Üstünü başını düzeltti. Kafasını bilgisayar ekranından kaldırmadan seslendi. "Gel!" Usulca girdim içeri. Selam verip babamın kayıp kimliği için tutanak tutturmak istediğimi söyledim. Gözlerini yukarı kaldırdı esneyerek. Biraz huzursuz olmuş gibiydi. Sandalyesinde doğruldu. "Kendi gelemiyor mu?" sorusuna, "Şu an ameliyat oluyor," karşılığını verdim. Gelebilecek olsa gelmez miydi sanki? Başka soru sormadan tutanağı yazmaya başladı isteksizce. Görev başındaki memuru yersiz meşgul ettiğimi hissettirecek kadar işi ağırdan alıyordu. Tutanağı imzalamam için uzatırken esnedi yine. Bundan sonra ne yapmam gerektiğini sordum. Nüfus müdürlüğünü aramamı söyledi bezgince. Gözlerini tekrar indirdi karşısındaki ekrana.

Karakoldan çıkar çıkmaz internetten müdürlüğün numarasını bulup aradım. Telefonu bir kadın açtı şansıma. Babamın durumunu anlattım. Biyometrik fotoğrafla parmak izi istediklerini ama kaymakamlığın yaşlı ve hastalar için gezici ekipleri olabileceğini söyledi. Bunu duyduğumda kadına sarılmak geçti içimden. Telefonu adak adayarak kapadım. Kalbim bedenimin her yerinde atıyordu. İçime derin nefesler çekerek hemen aradım kaymakamlığı. Hattın diğer ucundaki memur derdimi dinledi. Aramızda kalmasını istercesine sesini kısarak, "Gezici ekip projemiz vardı evet ama hayata geçmedi, kâğıt üzerinde kaldı maalesef," dedi. Soracak başka bir şey kalmamıştı. Sustum. Birkaç alo sesi geldi karşıdan. Kapandı telefon. Sonrası sessizlik.

Bir boşluğun içinde buldum kendimi. Döne döne derinleşen. Halka halka büyüyen. Girdaba kapılmış aşağı doğru çekiliyordum. Dümeni kırık serseri gemi misali dolanıyordum etrafta. Oradan oraya savruluyordum. Ameliyatın bitmiş olabileceği geldi aklıma. Hastaneye dönerken adağımdan vazgeçtim. Kayıp Dede'ye de iki çift laf gönderdim. Kapıdaki polis bana hesap soracakmış gibi yere bakarak geçtim yanından. Yukarı çıkarken ter bastı. Odanın kapısını açtım. Ağabeyimin kanatlarının altında boş yatağın üzerine kapanmış ağlayan annemle karşılaştım. Bilemedim ne yapacağımı. Cesaret edip içeri de giremedim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tuğba Sarıünal

FİL SAATİ

"Geçmişin tehlikelerinden biri köle olmaktı, geleceğinki ise robot olmaktır."
Erich Fromm

Bilgisayarların insan gibi düşünmesini sağlayan hayret verici bir yenilik, mühendisin kendi keşfettiği bir sisteme defalarca yenilmesi, yorulmayan, acıkmayan, susamayan ve aralıksız çalışabilen bir icat; yapay zekâ...

Sesinizi tanıyabiliyor, görüntünüzü işliyor, algoritmalar geliştirerek "Bunu mu demek istediniz?" gibi sorular soruyor, muhakeme yapıyor hatta hakkınızda yargıya varabiliyor. Ünlü fizikçi Stephen Hawking'in söylediği gibi yapay zekâ insanlığın son buluşu mu olacak? Yoksa iyimserlerin iddia ettiği gibi dünyayı daha konforlu bir yer hâline mi getirecek? Geleceğin ne getireceğini bilemesek de gelişmelerin neredeyse tamamını Çin, İngiltere, İsviçre ve Amerika gibi bilimde öncü olan ülkeler sayesinde takip edebiliyoruz. Oysa robot biliminin kurucusu bizden biri. Cizreli bir deha; El-Cezeri.

1136 yılında dünyaya gelmiş ve yaşadığı yüzyılın çok ilerisinde üstün bir matris ustası. Cizreli kaşifin yaptığı çalışmalar ve yazdığı çığır açıcı metinler, günümüzde bile bilim dünyasına ışık tutmaya devam etmektedir. Adı pek bilinmese de, adını ezbere bildiğimiz dehalara ilham kaynağı olan El-Cezeri, Blaise Pascal tarafından bulunduğunu bildiğimiz hesap makinesini, Pascal'dan 400 yıl önce kendi döneminde icat etmiştir. Sadece otomatik sistemler kurmakla kalmamış, otomatik sistemler arasında denge kurmayı da başarmıştır. Geometri kurallarını aktif olarak kullanan, sibernetik alanının kurucusu, robot ve matris ustası olan deha, saatler üzerinde de çalışmalar yapmıştır.

Bütün icatlar ihtiyaçtan doğar ancak henüz saate ihtiyaç duyulmayan bir dönemde gece-gündüz farklarını hesaplayabilen otomatik bir sistem kurmak kimin aklına gelirdi ki? Günümüzde kullanılan analog saatlerin icadı 1500'lü yıllara denk düşmektedir. İlk trenin yapılmasıyla birlikte insanlar toplu taşıma kullanmaya başlamış ve yolcuların zamanında istasyonlarda olabilmesi için saate ihtiyaç duyulmuştur. O zamana kadar ilkel güneş saatleri ya da gece-gündüz dönümüyle idare eden insanlar, net bir zaman kavramıyla ilk defa bu tarihlerde tanışmıştır.

Cizreli deha El-Cezeri tarafından icat edilen saat, fil maketinin üzerine inşa edildiği için fil saati ismini almıştır. Fil saati, İslam dünyasının az bilinen ama döneminin çok ilerisinde tasarlanmış mucize buluşlarından biridir. Makette zümrüdüanka, şahin, ejderha gibi kendine özgü anlamlar içeren hayvan figürleri de kullanılmıştır. Sistem en basit hâliyle bir topla hareket eder. Zümrüdüankadan çıkan top file ulaştığında yarım saat geçmiş demektir ancak basit görünen sistem, gece gündüz farklarını hesaplayabilen robot biliminin ilk örneğidir. Mühendislik dehası saatin görüntüsü ihtişam duygusu uyandırmakla beraber zaman ölçüm sisteminin kalbini oluşturur.

Sadece günümüzü değil yaşadığı dönemi de etkisi altına almış olan deha sayesinde, dönemin başkenti olan Diyarbakır'da üstün bir teknoloji kullanılmıştır. Sarayda insanlar tarafından yapılan pek çok iş, El-Cezeri'nin ürettiği robotlar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Hükümdarın abdest alması için su döken otomat, konuklara yiyecek-içecek ikramı yapan ve müzik aleti çalarak eğlendiren robotlar, sarayın salonlarında gezen tavus kuşu makineleri, şifreli kapılar ve ihtişamlı saatler gibi günümüz şartlarında bile lüks sayılacak pek çok icat aktif olarak o dönemde kullanılmıştır. Diyarbakır, Cizre, robot ve matris kelimelerini aynı cümlede kullanmak garip mi geliyor?

Kendimizden olana ön yargıyla yaklaşmaya koşullandırıldığımız, imkânsızlığı kanıksadığımız, bahaneler konusunda uzmanlaştığımız ve sorgulamayı unuttuğumuz 2020 yılından, yaklaşık olarak 800 sene geriye gittiğimizde atalarımızın bizden çok daha ileride olduğunu görüyoruz. Atalarımızla, tarihimizle, şanlı zaferlerimizle övünmek çok güzel ancak yaşadığımız günü görebilselerdi atalarımız bizimle övünür müydü gerçekten? Silkelenmenin zamanı geldi ve geçiyor. Gelişmiş ülkelerin bize sattığı eğlence içerikli teknolojinin bilimle bağdaşmadığını anlamalıyız. Gelişmek, araştırmak, anlamak, sorgulamak zorundayız. Bilimle ilgilenen insanların salt üstün zekâ sahibi olduğu, bütün imkânların ayaklarına sunulduğu ve bilimin sıkıcı bir uğraş olduğu inancından kurtulmalıyız. Kaşiflerin hepsi acıkan, susayan, yorulan ama imkânsızlıklardan şikâyet etmeyi bırakmış insanlardı. Değişim ve dönüşüme sebep olmayı her şeyin üzerinde tuttular, kendilerinin bile! Herkesin gördüğü bir şey üzerine daha önce hiç kimsenin düşünmediği gibi düşündüler. Düşünceyi tetikleyen doğru soruyu sormaktır.

Her şey tek bir sorudan evrilir, gelişir ve değişir.

"Bu dünyadaki yerim nedir?"

Elmasın kömürde, ipliğin pamukta gizli olduğu dünya burası. Sır hem gözünün önünde hem de gören gözün sindiremeyeceği kadar derinde.

Aldığı nefesi kendi içinde kaybettiğini bilmeyen insan, kendi dışında arasa da neyi bulacak sanki? Hareket ediyoruz. Karşılaşıyoruz. Hatırlıyoruz. Unutuyoruz.

Görünmeyeni arayan hareket hâli içinde, yalnızca kendimizden kendimize doğru ilerliyoruz.

Kainat kocaman bir ayna.

Hakikati aramak kendini bulmak...

Sevginin nefrete dönüşmesi de bunun yokluğundandır.

Yeşeremeyen kararır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Her şey tek bir sorudan evrilir, gelişir ve değişir:
"Bu dünyadaki yerim nedir?"

TÜM KİTAPÇILARDA!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Şehnaz Erkan

KADAVRA OLMAK İSTEYEN ADAM

..... Tıp Araştırma Enstitüsü Başkanlığına

Sayın Yetkili,

Uzun süredir enstitünüzün çalışmalarını yakından takip ediyorum. Şunu söylemeliyim ki, ortaya koyduğunuz işler ve elde ettiğiniz sonuçlar tıp camiası adına çok kıymetli. Böyle bir kurumun bünyesinde yer almak isteyen pek çok kişi olduğunu tahmin ediyorum. Ben de onlardan biriyim. Bu mektubu size kendimi tanıtmak, çalışmalarınız için faydalı olabileceğimi göstermek için yazıyorum. Bunu bir iş başvurusu olarak da görebilirsiniz.

İş başvurusu diyorum ama aday olduğum pozisyon herhangi bir ücret ödemeyi gerektirmiyor. Eğer anlaşırsak bana maaş ödemeyeceksiniz yani. Şimdi ilginizi çekti değil mi? İlgilendiğim iş için bir arayışınız olmadığını biliyorum ancak bu konuda eleman açığınız olduğu da yadsınamaz bir gerçek. Çünkü bu ülkede, herkes iş istiyor ama hiç kimse kadavra olmak istemiyor. Yaşarken bilimle fenle ilgilenmeyen insanlar, naaşlarını bu uğurda bağışlamayı aklından bile geçirmiyor. Öldükten sonra bedenlerine ne olacağını düşünmüyorlar. Yakınları onları alıp toprağa gömüyor. Bir tohum gibi yeşereceklerini sanıyorlarsa yanılıyorlar çünkü insanın toprak altında dönüşeceği tek şey, olsa olsa bir avuç gübreden başka bir şey değil. Bu yüzden araştırmalarda ya da eğitim için kullanılabilecek bir ceset bulmanın hem çok maliyetli hem de çok güç olduğunu biliyorum. Enstitünüzün de bu konuda istisna olmadığı kesin.

Yakınları onları alıp toprağa gömüyor. Bir tohum gibi yeşereceklerini sanıyorlarsa yanılıyorlar...

Şunu bilmelisiniz ki, deli falan değilim. Bu mektubu gayet aklım başımda olarak yazıyorum. Bu pozisyon için istekli olduğum kadar donanımlı olduğumu da söyleyebilirim. 1,82 boyunda, 42 yaşında, tamamen sağlıklı bir erkeğim. Hiçbir organım ya da hiçbir uzvum eksik değil. Herhangi bir ameliyat geçirmedim. Vücudumda en ufak bir yara izi dahi bulunmuyor. Kişisel temizliğime her zaman dikkat ederim, bütün dişlerim tamdır ve düzenli spor yaptığım için ideal kilomu (87) korumaktayım. Bunları teyit etmek için istediğiniz zaman sizinle görüşmeye gelebilirim.

Enstitünüzü seçmemdeki en büyük etmen, kadavraları yaşatma koşullarınızın oldukça iyi oluşuydu. Öyle ki, sizin oluşturduğunuz şartlarda bir kadavra sekiz yıl yaşayabiliyor. Bu ortalamanın çok üzerinde bir süre. Ayrıca, onları emekli ettikten sonra düzenlediğiniz, tüm personelin katıldığı cenaze törenleri de oldukça dokunaklı. Bunun için bir mezarlık yaptırmış olmanız bile çok duyarlı bir davranış. Şu an sahip olduğum hayatı en iyi şekilde devam ettirecek olsam bile, gelecekte yine de böyle bir cenaze töreninin bana kısmet olmayacağını biliyorum. Bu nedenle sizden tek ricam, edeceğim hizmet karşılığında, bana dostça ve içten bir cenaze töreni düzenlemeniz. Bunun dışında başka bir talebim olmayacak.

Kararınızda etkili olacağını düşündüğüm bir diğer noktada, kurumunuzun bünyesinde işe başladığımda sizi uğraştıracak, başınızı ağrıtacak herhangi bir yakınımın ya da akrabamın olmayışıdır. Hiç kimsenin beni arayıp sormayacağına ya da sizden naaşımı talep etmeyeceğine emin olabilirsiniz.

Kabul edilmem hâlinde, bedenimde ve iç organlarımda en az hasarı oluşturacak bir yöntem seçerek hayatıma son vereceğim. Dilerseniz bu yöntemi siz de belirleyebilirsiniz. Öncesinde beni nerede bulacağınızı size bildirmiş olurum elbette. Tüm iletişim bilgilerimi ve yakın tarihli bir sağlık raporumu ekte dikkatinize sunuyorum. Bana olumlu dönüş yaptığınız takdirde, kalifiye bir kadavra personel olarak en geç üç gün içerisinde görevime başlayacağımı taahhüt ederim.

Saygılarımla,
Umut Yoksuzlar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YAYIN YÖNETMENLERİ YAYINEVLERİNİ ANLATIYOR

KORİDOR YAYINEVİ

Zübeyde Abat

Koridor, on beş yıldır varlığını sürdüren ve artık olgunluk dönemini yaşayan bir yayınevi. Aynı yerde on üç yıl editörlük ve son bir yıl da yayın yönetmenliği tecrübesiyle şunu söyleyebilirim ki yayın sektörü birkaç yılda bir değişimden geçiyor ve bu değişimlere ayak uydurabilenler ya da güçlü bir zemine temel atmış olanlar direnebiliyor. Yurt dışındaki yazarları ve yeni trendleri yakından takip eden bir yayınevi olarak dünyadaki rüzgârın yönünü her daim hesaba katmamız ve aynı zamanda Türkiye'deki klasik okur eğilimine de büyük önem vermemiz, kontrolsüz büyüme potansiyelindeki bir sektörde sağlam bir yer edinmemizin en önemli anahtarı oldu.

Hem kurgu hem de kurgu dışı alanda yayınlarımızın büyük bir çoğunluğunu çeviri eserler oluşturuyor. Öncelikle yayın çizgimize uygun kitapları seçerken ince eleyip sık dokuyoruz çünkü bunlar hem yayınevinin çehresini oluşturuyor, hem de kültürel üretimin bir parçası oluyor. Günceli yakalamaya çalışırken aynı zamanda kült sayılabilecek eserlere de programımızda yer açıyoruz. Çok satar düşüncesiyle değil sürdürülebilir satışı olması beklentisiyle kitap basıyoruz. Bir kitabın ne kadar satacağını, ne kadar süre rafta kalacağını kesin olarak bilemeyebiliriz ama belli bir eşiğin ötesine geçip geçmeyeceğini az çok tahmin edebiliyoruz. İncelediğimiz bir kitabın başka bir ülkede çok satan olması elbette dikkate değer bir kriter ama yanıltıcı olma ihtimali de yüksek, çünkü belli dönemde belli bir popülerliği olan konuları ya da ögeleri içeriyor olabilir ve sizin o eserin çevirisini hayata geçirip okurla buluşturduğunuz zaman diliminde beklenen karşılığı bulmayabilir. İnsanı ilgilendiren meseleler elbette ortak, fakat kültürlerarası farklılıkları ve zaman aşımını göz ardı edemeyiz. Planlama yaparken süreyi iyi gözetmek zorundayız. Bir kitabın çıkması minimum altı ayı buluyor. Avrupa'da ya da Amerika'da, bir kitap çıkmadan iki üç yıl önce haberiniz olurken ülkemizde gelişigüzel bir işleyiş var. Öte yandan [illegible] okuyucu profili de hızla değişiyor, elinizin altındaki basıma hazır kitabı bekletmek zorunda kalıyorsunuz. Ancak şu bir gerçek ki kitap okuma oranları düşük görünse de yayınlanan kitap sayısı da hızla artıyor. Kitapların raf ömrü bu denli kısa iken daha da seçici olmak durumundasınız. Yurt dışında ön planda tutulan bir kitap burada çok az ilgi görebiliyor veya pek göz önünde olmayan bir kitap geniş bir okur kitlesi edinebiliyor. Hâliyle okuyucuyu her dönem yakalayabilen kitabı bulmak iğneyle kuyu kazmaya dönüşüyor.

Yayın politikamızı oluştururken benimsediğimiz yaklaşımlardan biri belli bir okur kitlesinin beklentisine yönelik yayınlar hazırlamak. Polisiye, popüler psikoloji, çağdaş roman, tarihi roman, iş geliştirme, anne-çocuk kategorisinde çıkardığımız kitaplar'yayın programımızın üçte ikilik kısmını oluşturuyor. Polisiyede siyah ağırlıklı çizimleri olan beyaz kapaklar neredeyse Koridor markası ile özdeşleşti, fuarlarda da tanık olduğumuz üzere okuyucular özellikle bu psikolojik gerilim romanlarına büyük ilgi gösteriyor. Cinayetleri Sherlock Holmes gibi bulmaca çözercesine aydınlatmaya çalışan dâhi dedektif Dave Gurney serisiyle âdeta bir fenomen yaratan John Verdon; psikolojik tahlillerle gerilimi had safhada yaşatan John Katzenbach, Daniel Palmer, Linwood Barclay, Chevy Stevens en sevilen yazarlarımızdan diyebilirim. Gary Chapman, Jo-Ellan Dimitrius, insan ilişkileri ve davranış konularında başvuru kaynaklarıyla öne çıkıyor ve uzun zamandır ilgiyle okunuyor. Grigoriy Petrov'un kaleme aldığı ve bir halkın destansı kurtuluş hikâyesini ele alan, Atatürk'ün askeri okulların müfredatına konulmasını emrettiği *Beyaz Zambaklar Ülkesinde* yayınevinin uzunsatar kategorisinde ve 2019'un da en çok satan kitabı oldu. Mutluluğun insanın elinde olduğunu ve geçmiş travmaların bunu etkileyemeyeceğini savunan Alfred Adler'in öğretisini Sokratik sorgulama tekniğiyle ele alan ve ilginç bir okuma olan *Kendinle Savaşma Sanatı*'nın yazarı Ichiro Kishimi, 11 yaşındaki Nora ile felsefe öğretmeni [illegible] arasında geçen *Ölü Filozoflar Kahvesi*'nin yazarı Vittorio Hösle, hayatını tekrar tekrar yaşamak zorunda kalıp aynı hatalara dönme ve bunun sonuçlarıyla

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

yüzleşme gibi felsefi bir konuyu müthiş bir kurguyla ele alan *Sil Baştan* adlı romanın yazarı Ken Grimwood, farkındalık ve meditasyon üzerine önemli kitaplardan *Sıçrayış*'ın yazarı Pema Chödrön ve insana derin bir aydınlanma yaşatan ünlü *Fedailerin Kalesi Alamut*'un yazarı Vladimir Bartol, Koridor'un ne kadar geniş bir yelpazede kitaplar çıkardığına yalnızca birkaç örnek.

Yayın politikamız doğrultusunda benimsediğimiz diğer bir yaklaşım da edebi dünyada iz bırakmış seçkin klasik eserleri günümüz okuyucusuyla buluşturmak. Beş yıl önce altyapısı güçlü bir projeyle büyük bir heyecan duyarak yola çıktığımızda öncelikli amacımız ülkenin en nitelikli çevirmenlerinden ve alanında uzman, saygın akademisyenlerinden oluşan bir kadro kurmaktı. New York'un en ünlü tasarım ajanslarından biriyle genel kapak tasarımını oluşturduk. İnsanların zihninde çoğunlukla ağır ve sıkıcı kitaplar olarak yer edinen klasikler kenara itilmeden, nesilden nesile aktarılabilen ve tekrar tekrar okunmayı hak eden eserler olmalı bize göre. Bu düşüncemizi çok kişiyle paylaşıyor olmalıyız ki geçen yıllar içinde okurların bez ciltli klasiklerimize ilgisinin beklediğimizden de büyük olduğunu gördük. Her daim elinizin altında olmasını isteyeceğiniz, zamana direnen bez ciltli klasiklerimiz özenli çeviri ve titiz editörlük sürecinden geçerek, incelikli hazırlanan kapak tasarımlarıyla raflara ulaşıyor, hem içerik hem de baskı kalitesiyle kitaplıkların en gözde yerini hak ediyor.

Bu arada hatırlatmış olalım: Koridor 15. yılına özel olarak, dünya klasikleri dizisini, şık bez ciltli baskı ve yayınevinin nitelikli çeviriyi okuyucuyla buluşturma arzusunu yansıtan uygun fiyat anlayışı ile daha ulaşılabilir hâle getirdi. "Yeni dünyalara açılan" Koridor için bu ömürlük kitapların bambaşka bir önemi var. Çevirmen kadrosunda Ahmet Arpad, Çağlar Tanyeri, Işık Ergüden, Levent Bakaç, Süleyman Doğru, Hülya Arslan, Handan Ünlü Haktanır, Uğur Büke, İlknur İgan, Yeşim Tükel Kanra, Ender Nail; editör kadrosunda Turgay Kurultay, Alev Bulut, Hüseyin Kandemir, Ayşe Ece ve yeni sürpriz isimlerle her geçen gün daha da büyüyen bir aileyiz. Gelecek yayın programımızda okuyucuların beğenisine sunacağımız eserlere gelince; psikoterapist Robert Lindner'dan *50 Dakikalık Seans*, Simone Davies'ten *Montessori Çocuğu*, Scott Fitzgerald'dan *Muhteşem Gatsby*, Dostoyevski'den *İnsancıklar*, Charlotte Bronte'den *Jane Eyre*, Tolstoy'dan *Ivan İlyiç'in Ölümü*, Çehov'dan *Vişne Bahçesi* ile *Altıncı Koğuş* ve de Sun Tzu'den *Savaş Sanatı*.

ZÜBEYDE ABAT'IN KAFKAOKUR TAKİPÇİLERİ İÇİN SEÇTİĞİ KİTAPLAR

Bir İdam Mahkûmunun Son Günü
Victor Hugo

Algernon'a Çiçekler
Daniel Keyes

Fedailerin Kalesi Alamut
Vladimir Bartol

Köpek Gibi Büyütülmüş Çocuk
Dr. Bruce D. Perry & Maia Szalavitz

Aklından Bir Sayı Tut
John Verdon

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://ranfey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

H. Sercan Tunalı
(The Cloud Collector)

İŞ HAYATI

DEDİĞİMİZ ŞEY ASLINDA MODERN ÇAĞDA YAŞANAN TATLANDIRICILI BİR MUTLULUKTUR

GÜZEL OFİSLERDE SİHİRLİ KELİMELERLE VERİLEN ÜNVANLAR ALTINDA BİZİ TATLI TATLI KANDIRAN BİR ŞEYLER OLDUĞUNU ANLAYALI ÇOK OLMADI.

BU SÜZDE TATLI HAYAT, BİZİ SINIFLARA AYIRARAK MUTELUK VAADİNİ HER DAİM TEKRARLAMAKTA VE YENİ DÜNYAYI KUSURSUZCA BESLEMEKTEDİR.

BUNU HEPİMİZ BİLİRİZ AMA HİÇBİRİMİZ İŞ HAYATININ RAHATSIZLIĞINI DUYMAMIZA RAĞMEN KONFOR ALANLARIMIZI TERK ETMEYİZ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İŞ HAYATINA,
ÖĞRENCİLİK YILLARIMIZIN
SAFLIĞIYLA BAŞLAR
VE ARDINDAN
BİR DÖNÜŞÜM GEÇİREREK
ÂDETA VAHŞİ DOĞADAKİ
BİR AVCIYA DÖNÜŞÜRÜZ.

ARTIK HİÇBİR ŞEY ESKİSİ KADAR TEMİZ
VE UĞRUNA SAVAŞACAK KADAR GÖRKEMLİ
DEĞİLDİR. HAYALLER ZAMANLA SUYA DÜŞÜP
ISLANMIŞTIR.

KENDİ AYAKLARININ ÜSTÜNDE
DURMAK SENİN İÇİN O KADAR
ARZULANAN BİR ŞEYDİR Kİ,
KONFOR ALANINI KORUMAK İÇİN
HIRSLI BİR ÇALIŞMA AZMİ
YETERLİDİR.

ÇALIŞMA HAYATINDA VERDİĞİN
EMEKTEN ÇOK, SENİN İÇİN
EN ÖNEMLİ OLAN ŞEYİ
FARK ETMEDEN İŞ
HAYATINA KAPTIRIRSIN.

BU KAPTIRDIĞIN ŞEY
O KADAR DEĞERLİDİR Kİ
HİÇBİR MAAŞ BUNU
TELAFİ EDEMEZ.

İŞTE İSTEYEREK KAPTIRMAKTAN
MUTLULUK DUYDUĞUN O EN DEĞERLİ ŞEY
ZAMANDIR.

YANİ GÜNÜN SONUNDA YILLAR GEÇER.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

HER ŞEY ZIDDIYLA MÜSEMMA

SAPPHO

Güçlü bir kadın dünyayı değiştirebilir. Güçlü bir kadın kaderi bile dize getirebilir. Güçlü bir kadın aşkın rengini, umudun şarkısını, düşlerin yolculuğunu bilir. Her şey zıddıyla müsemma, bakarsın; o kadının yaşamla ters kurduğu bağ düğümünden bir gün çözülüverir. Tutkuya teslim olan bütün kadınlar bilir; aşkın siyahı en siyahtır, umudun şarkısı susarsa sessizlik insanı boğar, düşler yolunu kaybettiğinde açılmaması gereken o kırkıncı kapı sonuna kadar açılır! Ve insan, yazarken aynadaki suretiyle yüzleşir. O suret, insanın amansız yalnızlığıdır, baş etmesi zor bir yol arkadaşıdır. İnsanı yaşamdan vazgeçirir.

Homeros ile başlayan kahramanlar çağı, yerini lirik döneme bıraktığında bir yıldız gibi parlar Sappho. Aşkı cesurca söze döker. Erotik, duygusal, arzu dolu Sappho… Güzel olan ne varsa tutkuyla bağlıdır, kadın ya da erkek diye ayırt etmez gönlünü çelenleri. Cinsiyetler üstü bir duyguyla âşık olur, cinsiyetler üstü şiirler yazar.

E y tahtı ışıl ışıl Aphrodite
ulu Zeus'un düzenci kızı,
yalvarırım yüreğimi acılarla dağlama!
Yardımıma gel gene, hani eskiden
sesimi duyunca nasıl, çıkıp babanın sarayından kanat çırpan kuşların
çektiği yaldızlı arabana biner; yeryüzüne inerdin bulutsuz mavilikten
ölümsüz dudağında o aydınlık gülüşle sorardın,
"Gene nen var?" derdin, "nedir gene deli gönlünü çelen?
Tılsımımla kimi baştan çıkarıp yollamam gereki yor koynuna?"

Ve insan, yazarken aynadaki suretiyle yüzleşir. O suret, insanın amansız yalnızlığıdır, baş etmesi zor bir yol arkadaşıdır.

Yaşadığı dönemin şiir kurallarını, ahlak kurallarını, erkek egemenliğini yok sayan, hiç umursamayan Sappho, kendine özgü bir şiir ekolü yaratmış ve bir okul açmıştır. Platon şöyle der onun için: "Bazıları, dokuz sanat perisi olduğunu söyler, gelin sayalım tekrar. Bakın, onuncusu; Lesbos'lu Sappho."

Tiranlık döneminde toprak sahibi, zengin birçok aile Lesbos'u terk etmek zorunda kaldığında, soylu bir aileden gelen Sappho da ailesiyle birlikte, henüz çocuk yaşlardayken Sparta'ya göç eder. Sparta, diğer Grek devletlerinden farklıdır. Her şeyden önce kadınların erkeklerden üstün görülmesi alışılmış bir durumdur orada ve bu da küçük Sappho'nun özgürlüğüne düşkün, aşka bağımlı genç bir kadın olmasını sağlar. Sonraki yıllarda ülkesi Lesbos'a dönen Sappho, cüretkârlığıyla adından söz ettirecek, kadını ve aşkı Sparta'da öğrendiği o güçle, özgürce ve bıkmadan anlatacaktı.

Kimse anlamayacaktı bu güzel şair kadını… Kınayacak, yargılayacak, kıracak ve belli ki yalnızlığın en karanlık kıyısına bırakacaklardı.

Kadının yok sayıldığı bu dönemde avazı çıktığı kadar bağıran, korkusuzca aşkı anlatan, arayan Sappho'nun bu cesaretinin sebebi onun bir Afrodit kültü rahibesi olması olabilir. Çünkü o dönem, bu özenle seçilmiş rahibeler güzelliğin ve şehvetin simgesi Tanrıça Afrodit'in kızları sayılırdı. Açtığı okulda genç kızları evlenme çağları gelene kadar eğiten Sappho, şiirlerinde bu dünyalar güzeli kızlara da yer verirdi. O kızları, onlara bahşedilmiş güzelliği severdi.

Yıllar, yıllar sonra, Sappho'ya ait olduğu düşünülen bazı şiirler bir kilisede bulunur tesadüfen. MS. 1000 civarında, aslına sadık kalınarak çoğaltılan kopyalar, Orta Çağ'da, İstanbul'da VIII. Papa Cregory'nin emriyle yakılır. Aykırı Sappho'nun ölüsü bile baştan çıkaracak kadar korkutucudur. Güzel olan ne varsa ondan korkan, korktuğu her şeyi yok eden insanlar, şairden geriye yıpranmış, eksik papirüsler bırakır.

MÖ. 630 ile MÖ. 612 yılları arasında doğduğu tahmin edilen şairin bütün hayatı bir uçurumun kenarında, elinde lirle dolaşarak geçmiş gibi… Bir gün lirini kenara bırakmış ve kollarını açarak kendini o sarp kayalıktan aşağı bırakmış. Üzerinde beyaz, uçuşan bir kumaş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Güneş Şeşeli

olduğunu hayal ediyorum ve onun, boşluktan aşağı düşerken uçmayı unutan bir melek olduğunu… MÖ. 570 yıllarında, kendini İthaka ile Korfu arasındaki Leukadia kayalıklarından aşağı atarken şarkı söylediğini...

Belki o kaba denizci Phaon'a duyduğu karşılıksız aşktı onu bir uçurumun kenarına bırakan. Belki de okulundaki bakire kızlardan birine duyduğu karşılıksız aşktı kanatlarını açmasına engel olan. Sonuç değişmedikten sonra sebep önemini yitirir.

Afrodit'e âşık, okulundaki öğrenci kızlara âşık, kaba-saba bir adam olduğu iddia edilen Phaon'a âşık, şiire âşık Sappho'nun heykelleri yapılmış, taşlar üzerine kabartmaları işlenmiş. Ne güzelmişsin Sappho… Sana söylemediler mi, insanın yüreği sol yumruğu kadardır! İçine dünyayı sığdıramazsın. Sen de âşık oldukça yalnızlaşanlardan mısın?

Kollarını açıp boşluğa bırakırken kendini, aşağıda seni tutacak kimse var mı diye bakmayacak kadar güvenmek, belki de vazgeçmektir aşk. Baştan aşağı şiir kadın, bulutların üzerinde oturuyor, elinde lirinle şiirler okuyorsun geceleri yıldızlara, biliyorum.

"Hiç uyarmadan,
kasırga nasıl sökerse
meşeleri kökünden,
öyle sarsıyor yüreğimi aşk."

Sappho, aşkın cesur kızı, sen tıpkı şarkı söylermiş gibi usul usul oku şiirlerini yine, biz seni duyarız. Tutkunun ilham perisi, erkekler hâlâ bıraktığın gibi, bir şey değişmedi yani. İktidarı kaybetmemek için doğayı, insanları, çocukları, kadınları, şiirleri öldürmeye devam ediyorlar. Söyle Tanrı'ya, çok geç olmadan bir şey yapsın!

Sappho,
aşkın cesur kızı,
sen tıpkı şarkı
söylermiş gibi usul usul
oku şiirlerini yine,
biz seni duyarız.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Eda Al

YAZGI

Etten ve kemikten
Sömürülmekten
Azalanların
Ortak
Yarası kanar

Toprakta yatanların aksine
Kaotik dalgalarda kaybolanların
Ay ışığı büyür
Karın boşluklarında

Çıplak ayaklı,
koyu tenli kadınların
çığlıkları
girdaplar yaratır sığ sularda

Lodosta savrulur
Saçları
tel
tel

Beyaz bir kuş havalanır
Kaskatı kanatları
Açgözlü yarasalar düşer peşine
Işıktan ürkenlerin düşleri
Hep karanlık

Dizleri kanamaz
Ruhsal gelgitlerinde
boğulmuş çocukların
Bedenleri hep takatsiz

Kim onlar?
Terli ellerini ovuştura
ovuştura
Ölümsüzlük uğruna
Her şeyi öldürenler

Gözü doymaz bir iştahla kemirirler
Etleri
lime
lime

Ve

İki dudaklarının arasında

Kıyıya vurmuş göçmen teknelerinin
Koyu mavi
Yazgısı...

Başak Arslan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

YAZI KALIR

SİZİ GERÇEKTEN NEYİN MUTLU ETTİĞİNİ BİLİYOR MUSUNUZ?

ketebe.com
Mehmet Ali & Akşamsefası
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org
KETEBE

MORALİM YÜKSEK

EREN CANER POLAT

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Her insan okuduklarıyla karar vermelidir,
başkalarının sözleri ile değil.

Albert Einstein

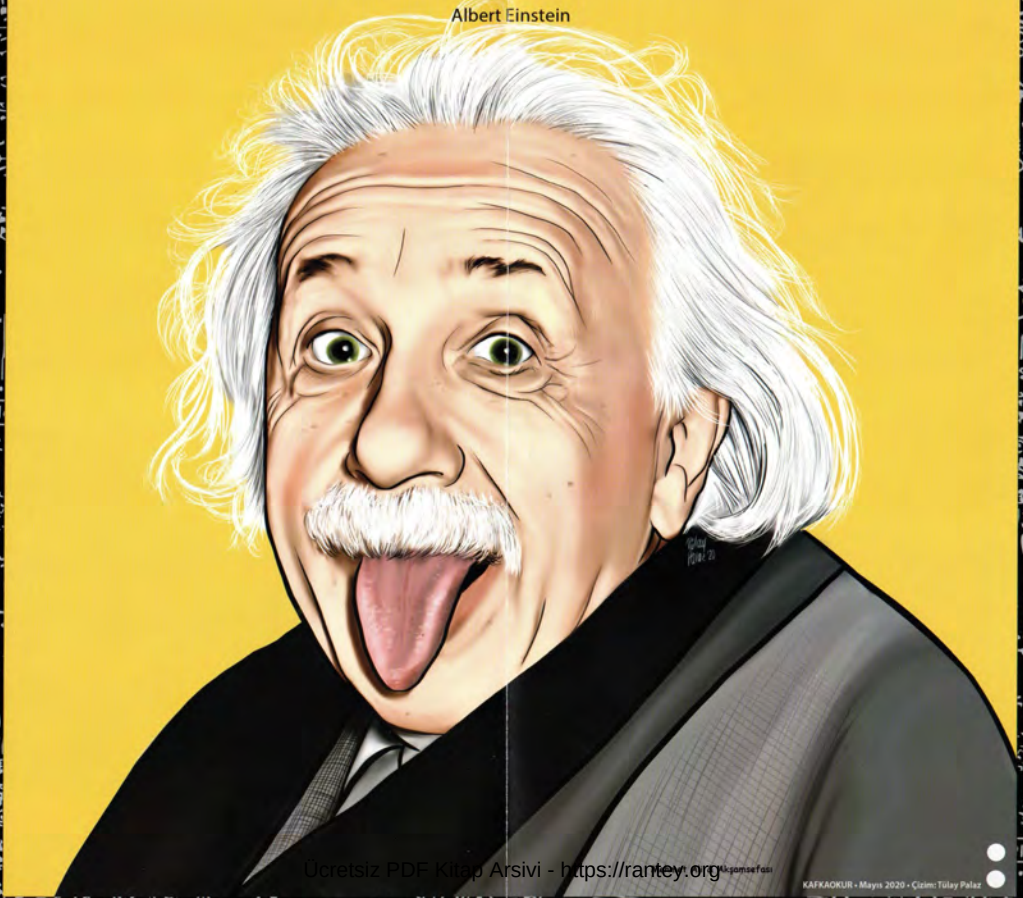

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

EDGAR ALLAN POE

Her şeye çok yakından bakması görüşlerinin darlaşmasına neden oluyordu. Bir iki noktayı olanca açıklığıyla görür, ama bunu elde etmek için bütünü gözden kaçırırdı. Gereğinden fazla derine inerdi. Gerçek her zaman bir kuyunun dibinde değildir. Daha önemli bilgi alanlarına bakıyorum da, onun hep yüzeyde olduğuna inanıyorum. Biz onu vadilerin derinliklerinde ararız, o ise dağların tepesindedir. Bu gibi yanılmalara neden, nasıl düşüldüğünü anlamak isteyenler gökcisimlerini seyretsinler. Bir yıldıza şöyle bir bakıp geçmek –yan gözle bakmak, *retina*'nın kıyılarına aksetmesini sağlayacağı için (kıyıları hafif ışıklara karşı ortasından daha duyarlıdır), o yıldızı iyice görmek demektir– parıltısını tam olarak tatmak demektir – bakışlarımızı doğrudan doğruya onun üzerine çevirdik mi donuklaşıverir. Gerçi bu durumda göze daha çok ışık gelir, ama öbür durumda tertemiz bir kavrayış gücü vardır. Yersiz bir derinlik düşünceyi karıştırır, zayıflatır; bir noktaya toplanmış, devamlı, dümdüz bir dikkatle bakarsanız, Çoban Yıldızı bile gökyüzünden silinip yok olabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Edgar Allan Poe, Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği, Mehmet Fuat, Notos Kitap, s. 34